

principii

Revista Studențească a Facultății de Teologie Ortodoxă *Ep. Dr. Vasile Coman*
din cadrul Universității din Oradea

NR. 3 (SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE)
2012

SUMAR

Editorial – <i>Paul Top</i>	3
Efectele tămăduitoare ale muzicii – <i>Prof. univ. dr. Agneta Marcu</i>	4
File de calendar (duminicile septembrie-octombrie) – <i>Sfântul Teofan Zăvorâtul</i>	6
Sărbători (septembrie-octombrie) – <i>Ovidiu Vlad Botiș</i>	9
Sinaxar – <i>Ovidiu Vlad Botiș</i>	10
Fericirile – condițiile de intrare în împărăția cerurilor – <i>Andrei</i>	11
Filioque, subtilitate teologică, între erezie și adevăr – <i>Florin Milian</i>	15
Traduceri românești parțiale ale sfintei scripturi în secolele XVI-XVII – <i>Paul Top</i>	19
Vecernia, slujba de seară – <i>Claudiu Ionuț Mance</i>	22
Predica Sfântului Ioan Gură de Aur între actualitate și echilibru – <i>Mihai Cionca</i>	24
Traduceri inedite din Părinți Bisericești – <i>Drd. Corneliu Clop</i>	25
Personalități românești Ion Creangă.....	26
Centrul lumii – <i>Maria Bronț</i>	28
Poezie – <i>Maria Bronț</i>	33
A fi plăcut celor din jur – <i>Paul Top</i>	34
Natura și omul.....	35
Avortul și traumele sale de factură psihologică – <i>Ioana Filipciuc</i>	36
Viva academia – <i>Ovidiu Vlad Botiș</i>	38
Anecdote – <i>Ioana Filipciuc</i>	40
Umor în imagini – <i>Mihai Dem</i>	41

EDITORIAL

Și din nou a venit toamna pentru că vara vrea puțin concediu parcă...acum încep să cadă frunzele și natura dincolo de belșugul roadelor pare a se întrista.

Pentru mulți toamna pare mai puțin frumoasă, pentru alții chiar plăcută, însă să nu uităm că fiecare lucru are frumusețea și rostul său.

Deși am pornit încrezător a scrie câteva rânduri de început de an universitar, parcă ceva lipsește din acest elan...da, așa este, un om drag multora a plecat dintre noi.

Se pare că de această dată toamna a fost cam rea cu noi, cu Oradea, cu Universitatea. Pe 28 septembrie, primul rector și totodată ctitor al Universității din Oradea, Prof.univ.dr. Teodor Maghiar, și-a luat rămas bun de la noi, fiind condus pe ultimul drum de o mulțime imensă de oameni care l-au cunoscut și îndrăgit, pe 30 septembrie. Oameni de seamă a societății, din sfera politicului, a învățământului academic orădean și din țară, absolvenți și studenți ai Universității, dar și angajații instituției sau locuitori ai orașului, au participat la ceremonia funerară.

Dar să lăsăm de o parte acest moment trist și să ni-l amintim pe d-l rector Teodor Maghiar așa cum era el. Nu am stat de vorbă cu domnia sa niciodată, salutul era singurul schimb de replici, însă îmi aduc aminte când eram anul I de facultate(Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”), d-l Maghiar, rector pe atunci, venea adesea dimineața(06³⁰-07⁰⁰) la capela Facultății de Teologie pentru a participa la Sfânta Liturghie și alte ori la

celelalte slujbe de peste săptămână. Nu de multe ori, câte o persoană venea după dânsul pentru a se întoarce la birou unde trebuia ceva de rezolvat, dar rămânea mai departe, gesticulând că restul mai poate aștepta puțin...îi era dragă capela și rugăciunea. Apoi pleca salutându-ne și ne zâmbea, un zâmbet care parcă te încuraja...așa era.

Așa l-am cunoscut eu pe d-l rector Maghiar și amintirea pe care o am păstrat în suflet este aceea că a fost un om blând, bun, credincios și foarte prietenos, indiferent de poziția socială sau profesională a acelor persoane.

Domnia sa împreună cu P.C. Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan au pus bazele Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea. Cu ocazia acordării titlului de Doctor Honoris Causa Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, d-l Maghiar(rector în exercițiu) a mărturisit public că înființarea Facultății de Teologie Ortodoxă a fost poate cel mai frumos lucru pe care putea să-l facă vreodată.

Mare om, mare valoare pentru învățământul universitar și nu doar, deși a plecat să nu uitaăm că este printre noi, *trăiește prin Universitate*, și cel mai frumos omagiu pe care îl putem aduce este: NEUITAREA.

Vă doresc un an universitar cât mai bun, cu multe realizări pe toate planurile, atât studenților cât și cadrelor. Mult Succes!

Paul Top

Redactor Șef

EFECTELE TĂMĂDUITOARE ALE MUZICII

HEALING EFFECTS OF MUSIC

Abstract

Today everybody knows that the music therapy is one of the very important parts of integrated education therapy.

Our study-more psychological and sociological-has been taken place in the vocational schools from Oradea and it has included a number of 343 persons (214 women, 129 men) from which were selected 116 with nervous breakdown different causes.

The Mozart Effect has proven its effectiveness in 83,4% of children aged between 16-18 years. We do think music therapy must be extended to all pupils from vocational schools or special education.

Concepte – cheie: sunet, muzică, – cheia vindecării, efectul Mozart;

Keywords: sound, music, healing key, Mozart effect

MOTO:

Muzica este singurul fel de a ne pierde fără să ne prăbușim și a dispărea fără să murim.

Astăzi este unanim acceptată ideea că sunetul face parte din viață. Din totdeauna sunetele au fost folosite pentru comunicare, pentru transmiterea unor informații. Omul înainte de a se naște este înconjurat de sunete, cele ale corpului mamei, ale lumii exterioare. După naștere trăim într-o lume a sunetelor, pe care le auzim sau nu le auzim, unele familiare altele ciudate, unele plăcute altele stresante, sunete muzicale sau haotice, sunete care ne vindecă,

ne tulbură sau chiar ne pot ucide. În esență sunetul rezultă dintr-o mișcare vibratorie, iar vibrațiile care produc sunete sunt o energie care există pretutindeni în univers.

Sunetul reprezintă la scara cosmică o forță universală nevăzută dar care poate produce modificări esențiale în viața, psihicul și spiritul nostru. Omul este după cum se știe una dintre ființele cu anumite limite fiziologice, el nu are capacitatea de a detecta decât o fracțiune redusă a infinitului spațiu vibrator. Așa după cum spuneam sunetul acționează pe toate planurile asupra ființei umane. Forța lor însă poate fi astfel utilizată și dirijată încât să determine o anumită rezonanță a corpului și a minții cu scopul echilibrării energetice a ființei umane, a tămăduirii, a vindecării.

Acele sunete care produc plăcere urechilor, care cuprind un sistem de ritmuri, de relații de proporții și armonii și care există pretutindeni în natură și în oameni, în mișcarea plantelor și creșterea celulelor sunt sunetele muzicale. În miturile și religiile străvechi, în științe și în arte, în construcții materiale și spirituale muzica este un limbaj universal care joacă rolul de călăuză în labirinturile de expansiune a conștiinței și reprezintă totodată o cale de profundă tămăduire și împlinire spirituală.[1] De-a lungul întregii sale existențe omul a folosit mai ales sunetele muzicale atât pentru plăcerea sa cât și pentru liniște, odihnă și vindecare. Unele doctrine străvechi din filozofie susțineau că viața și sănătatea sunt determinate de relațiile armonice de proporții, de echilibru și care pornite din spirit trec prin trup către lumea din afară. Aceste armonice și proporții sub formă de sunete și

muzică pot acționa în sensul păstrării integrității muzicale a trupului și a sufletului. De cele mai multe ori în vechime cântecele, incantațiile sau descântecele însoțeau aplicarea oricărei rețete pentru însănătoșire. Uneori muzica terestră a fost considerată ca un ecou a secvențelor melodice sacre, ca o rezonanță a muzicii cosmice.

Este clar că dacă aceste sunete terestre sunt reflectarea legilor divine, ele trebuie să aline durerea și suferința, să însănătoșească trupul și mintea oamenilor. Mereu omul este în căutare a acelei armonii universale în care astrele să intre în consonanță. Se știe că teoria muzicală s-a dezvoltat pe aceleași principii cu cele cosmologice. Aceste principii au dus la proiectarea și confecționarea instrumentelor muzicale, la desăvârșirea teoriei compoziționale și a artei instrumentale dar și la formarea atitudinii ascultătorului. Marii artiști ai lumii, marii poeți au sesizat și au demonstrat puterea muzicii de a induce reacții emoționale, de a ocoli anumite filtre logice a minții noastre și de a stabili contacte directe cu miezul profund al personalității, al psihicului uman. Toate aceste energii sunt neutre din punct de vedere moral, iar omul le poate călăuzi forțele spre a face bine sau rău, spre a produce satisfacții sau spre a deteriora sănătatea și a produce suferință. Numai omul cu responsabilitate morală, cu respect față de viață și cu pricepere de profesionist poate folosi în mod corect aceste imense energii sonore.

Cunoștințele noastre privind cântecele și descântecele, armoniile și sunetele au supraviețuit până astăzi și constituie o permanentă vie moștenire

pentru viitor. În acest context competența esențială a forței vindecătoare a șamanilor sau a preoților trebuie căutate și prin cunoșterea sunetelor, a ritmurilor și a psalmilor. Aceste teme muzicale exprimând frumusețea și ordinea divină au fost și sunt încă răspândite în întreaga literatură mistică a creștinismului, a iudaismului, a islamismului etc. Și mai târziu vindecătorii din evul mediu au apelat la vindecarea prin cântec. Mulți medici și-au tratat bolnavii cu ajutorul muzicii. Și astăzi foarte mulți medici, de la psihiatri la chirurghi apelează la efectele binefăcătoare ale muzicii în realizarea vindecării oamenilor. Marele actor francez Gerard Depardieu, având mari probleme de exprimare a fost tratat cu ajutorul senetelor și vindecându-se a declarat *Înainte de Tomatis (Alfred Tomatis – medicul ce l-a tratat cu ajutorul energiei sunetelor muzicale) nu puteam să duc la capăt o propoziție. El m-a ajutat să dau continuitate gândurilor mele, mi-a dat puterea să le sintetizez. Tratamentul a fost...muzică.*

Toți marii compozitori au cunoscut și au valorificat legăturile dintre sunete, muzică și sănătate. Este cunoscută afirmația lui George Friedrich Handel că *Eu nu creez muzică pentru a-mi amuza auditoriul, ci a-l face să se simtă bine.*

Mulți cântăreți și interpreți din epocă au considerat că virtuțile muzicii sunt și acelea de a pătrunde ca vibrație prin corpul omului restabilindu-i echilibrul energiilor vitale și sănătatea. Cercetarea științifică încă din secolul al XIX – lea a permis analizarea și măsurarea efectelor fiziologice ale sunetului asupra funcțiilor vitale ale corpului

omenesc: respirație, circulație etc. Rezultatele multor cercetări au permis alegerea unor piese muzicale care au îndepărtat cu mare succes diferite tipuri de suferințe de la cele psihologice, mintale până la bolile de tip profesional. Și astăzi oamenii sunt de acord cu marile efecte binefăcătoare ale muzicii, efecte ce cuprind o sferă tot mai largă de îmbolnăviri și afecțiuni. *Muzica nu este doar un divertisment, cum e apreciată uneori superficial. Ea reprezintă o sursă de energie, un resort al voinței, prin forța de expresie declanșează trăiri pozitive durabile și inspiră, concurând la formarea și modelarea personalității*.*

Prof. Univ. Dr. Agneta Marcu

Decan la Facultatea de Arte a Universității din Oradea

Note:

[1] Olivea Dewhurst – Maddick – *Terapia prin sunete*, Editura Teora, București 1998

Referințe bibliografice:

1. Don Campbell, *The Mozart effect*, Editura I. Press, London, 1998;

2. Olivea Dewhurst - Maddock, *Terapia prin senete*, Editura Teora, București, 1998;

3. Marcu Agneta, Demeter Réka, *EfectulMozart în tratamentul depresiei*, lucrare prezentată la Primul Congres Mondial de terapii Complementare al celui de-al III-lea mileniu, Băile Felix, România, martie 2001;

4. Micu I., Marcu V., Micu A.M. și Dan Mirela, - *Sisteme de referințe în biopunctură și genetică alternativă*, lucrare prezentată la Primul Congres Mondial de Terapii Complementare al celui de-al III-lea mileniu, Băile Felix, România, martie 2001;

5. Show B., *Despre muzică și muzicieni*, Educația Muzicală, București, 1969.

FILE DE CALENDAR

(duminicile septembrie-octombrie)

Duminica a treisprezecea după Cincizecime

[1 Cor. 16, 13-24; Mt. 21, 33-44].

„Dar Măria și-a ales partea cea bună”

(Lc. 10,42). Adormirea Maicii Domnului ne înfățișează sfârșitul cel bun al acestei alegeri. Mântuitorul însuși a venit la adormirea Ei ca să-l primească sufletul în mâinile Sale. De același lucru s-au învrednicit numeroși sfinți; același lucru îl întâlnesc, în felurite chipuri și trepte, toți cei ce au ales partea cea bună. În ceasul alegerii, acest sfârșit se întrevede numai, prin nădejde, și într-o oarecare măsură este chiar pregustat; dar apoi ostenele, luptele și silințele se perindă una după alta, întunecând calea aleasă. Steaua călăuzitoare rămâne bunul sfârșit al părții celei bune, întocmai ca focul ce luminează în depărtare pentru drumețul pe care l-a prins seara. Nădejdea e dătătoare de răbdare, reazemul răbdării și statorniceii în lucrarea începută, iar tăria nădejzii este credință. Oamenii aleg prin credință, prin nădejde devin statornici în alegerea făcută, iar prin răbdare ajung la sfârșitul cel bun.

A șaptesprezecea duminică după Cincizecime

Duminica dinainte de înălțarea Sfintei Cruci

[Gal. 6, 11-18; In. 3,13-17].

„După cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să fie înălțat Fiul Omului, ca tot cel ce crede în el să nu piară, ci să aibă viață veșnică.” Credința în Fiul lui Dumnezeu, Care cu trupul S-a răstignit pentru noi, este puterea lui Dumnezeu spre mântuire, izvorul viu al năzuințelor și stărilor duhovnicești

dătătoare de viață, receptacolul harului atotcuprinzător al Sfântului Duh, care rămâne pururea în inimă, și al cercetărilor tainice care sunt trimise de sus la bună vreme, în ceasul nevoii. Credința cuprinde convingerile ce atrag bunăvoința lui Dumnezeu și puterea de sus. Acestea două împreună aduc stăpânirea vieții veșnice. Câtă vreme această viață este păstrată în întregime, creștinul e de nebiruit, fiindcă, lipindu-se de Domnul, este un singur duh cu El; iar pe Domnul nimic nu îl poate birui. Dar atunci, de ce cad creștinii? Din pricina slăbirii credinței. Slăbesc convingerile creștinești, slăbește și energia duhovnicească. Pe măsură ce are loc această slăbire, harul este silit să părăsească inima, iar imboldurile rele înalță capul. Când apare prilejul, omul înclină spre acestea din urmă, și gata căderea. Priveghează și păzește credința în întreaga ei întocmire și n-ai să cazi! De aceea zice Sfântul Ioan că cel născut din Dumnezeu nu păcătuiește.

A optsprezecea duminică după Cincizecime

[II Cor. 9, 6-11; Le. 5, 1-11].

O noapte întreagă s-au ostenit pescarii și nu au prins nimic; însă când Domnul a intrat în luntrea lor și, după ce a propovăduit, le-a poruncit să arunce mrejele, au prins atâta pește, că nu puteau să-l scoată și li se rupeau mrejele. Aici avem o comparație între munca de orice fel lipsită de ajutorul lui Dumnezeu și munca la care ajută Dumnezeu. Atâta vreme cât omul se ostenește de unul singur și vrea să dobândească ceva numai prin propriile-i puteri, totul îi scapă din mâini; atunci când se apropie de el Domnul, curg bunătați după bunătați. În privința moral

duhovnicească, faptul că reușita nu este cu puțință fără Domnul este limpede: „Fără de Mine nimic nu veți putea face”, a grăit Domnul. Și această lege lucrează în oricine. Precum ramura ruptă de trunchi nu numai că nu face roade, dar se usucă și își pierde puterea de viață, așa și oamenii, dacă nu rămân în părtășie vie cu Domnul, nu pot aduce roadele dreptății, atât de prețioase pentru viața veșnică. Vreun lucru bun tot mai poate să fie în ei, dar bun numai la arătare, însă de fapt lipsit de preț, așa cum mărul pădureț poate fi frumos la înfățișare, dar dacă-1 iei și-1 guști, e acru. Și în privința celor din afară, a celor lumești, legea asta se poate proba pe viu: se zbate câte unul, se zbate și nimic nu-i iese; însă când se pogoară binecuvântarea lui Dumnezeu, roadele încep să apară. Cei ce iau aminte la sine și la căile vieții cunosc din experiență acest adevăr.

A nouăsprezecea duminică după Cincizecime

[II Cor. 11, 31-33; 12, 1-9; Lc. 6, 31-36].

Porunca cea dintâi, porunca de temelie, este porunca dragostei. Mic cuvântul, atotcuprinzătoare lucrarea. E ușor să vorbești de dragoste, dar nu este ușor să ajungi la măsura cuvenită a dragostei. Nu e cu totul limpede nici cum se poate ajunge la ea; tocmai de aceea Mântuitorul adaugă la această poruncă reguli lămuritoare: „Ca pe tine însuși; și precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea”. Aici ni se arată măsura dragostei, care este, s-ar putea spune, lipsită de măsură; căci are oare dragostea, în sine, vreo măsură și este vreun lucru bun pe care omul nu și-ar dori să îl primească de la ceilalți? Și totuși, porunca nu e cu neputință de îndeplinit. Totul e să ajungem la

deplina unire de simțire cu ceilalți, adică să primim în noi, deplin, simțirile lor, să simțim ceea ce simt și ei. Când se va întâmpla asta, nu vei avea nevoie să ți se arate ce și când să faci pentru ceilalți: inima însăși o să îți arate. Tu îngrijește-te să te păstrezi în această stare, altfel se va apropia îndată egoismul, te va întoarce în cochilia ta și te va zăvoră în ea. Atunci n-o să mai miști un deget pentru altul, n-o să-i arunci nici o privire, de-ar și muri acela. Arunci când Domnul a grăit: „Iubește-1 pe aproapele tău”, a vrut ca în locul nostru să intre în noi, adică în inima noastră, aproapele; iar dacă în inimă va rămâne, la fel ca mai înainte, „eu” nostru, să nu te aștepti la nimic bun.

A douăzecea duminică după Cincizecime

[Gal. 1, 11-19; Lc. 7, 11-16].

Domnul vede o mamă îndurerată pentru moartea fiului și se milostivește de ea; altă dată, a fost chemat la o nuntă și a luat parte la bucuria casnică. Prin asta a arătat că a lua parte la bucuriile și întristările lumesti obișnuite nu e un lucru potrivit duhului Său. Așa fac și creștinii adevărați, evlavioși, care își petrec viața cu frică de Dumnezeu. Totuși, ei fac deosebire între felurile rânduiei lumesti. Fiindcă în ele s-au strecurat multe lucruri în care Dumnezeu nu poate să binevoiască. Sunt unele obiceiuri născute din patimi și născocite spre îndeșularea lor; altele sunt hrănite doar de deșertăciune. Cel care are duhul lui Hristos știe să aleagă binele de rău: de cel dintâi se ține, pe celălalt îl leapădă. De cel ce face asta cu frică de Dumnezeu niciodată nu se înstrăinează ceilalți, fiindcă chiar dacă el se poartă altfel decât ei, o face în duhul iubirii și pogorământului față de neputințele

fraților săi. Numai duhul râvnei lipsite de măsură obișnuiește să scoată ochii oamenilor, pricinuind neînțelegeri și rupturi. Acest duh nu poate nicicum să se abțină de la dascăliri și muștrări, în vreme ce omul cu duh creștinesc adevărat se îngrijește doar cum să se orânduiească creștinește pe sine și pe ai săi, socotind că nu îi e îngăduit să se amestece în treburile altora și zicându-și: „Cine m-a pus pe mine judecător?”. Prin această blândețe el îi face pe toți să îl iubească și le insuflă respect față de rânduilele pe care le ține, în vreme ce acela care vrea să-i dăscălească pe toți se face neiubit și aduce defăimare asupra bunelor rânduiei pe care le ține. În astfel de împrejurări este nevoie de smerenie, de smerenie creștinească. Această smerenie este izvorul înțelepciunii creștinești, care știe să se poarte cum trebuie în toate împrejurările.

A douăzeci și una duminică după Cincizecime

[Gal. 2, 16-20; Lc. 8, 5-15]

Prin spinii care înăbușă cuvântul adevărului dumnezeiesc, afară de bogăție, de desfătărilor și necazurile lumesti, trebuie să înțelegem în vremea de acum și felurile învățături mincinoase, răspândite de învățați, care au pierdut adevărul și s-au abătut de pe calea lui. Asemenea învățături sunt foarte răspândite la noi: unele se împotrivesc fățiș și cu glas mare adevărului; altele o fac prin aluzii tainice, dar care pot fi înțelese de cei către care se îndreaptă, în fapt, ele lucrează precum o mireasmă amețitoare: pătrunzând pe nebagare de seamă, întunecă mintea și o fac să-și piardă conștiința limpede a celor ce o înconjoară. Cel ce s-a procopsit cu această miasmă începe să aiureze ca un lunatic, fiindcă toate i se înfățișează cu totul

altfel decât sunt de fapt și de cum se înfățișează ele celui cu mintea sănătoasă, întâlnind un astfel de om, veți vedea că la el a pierit nu numai adevărul, ci însuși simțul adevărului s-a stins și minciuna s-a sălășluit în toată alcătuirea minții lui. Dar ce e de făcut? Nu trebuie să ascuți și să citești aiurelele lor; iar dacă le auzi ori le citești fără să vrei, scoate-ți-le din cap, iar dacă nu, să le cerni prin sita gândirii sănătoase creștinești și totul se va risipi ca fumul.

A douăzeci și treia duminică după Cincizecime

[Efes. 2, 4-10; Lc. 8, 26-39].

Întrăcitul gadarean, după tămăduirea sa, se lipește de Domnul și dorește să rămână cu El pentru totdeauna; după aceea însă, auzind voia Lui, merge și propovăduiește în întreaga cetate facerea de bine pe care a primit-o. Binefăcătorul atrage la Sine, voia Lui devine lege pentru cel miluit, iar limba acestuia nu se poate stăpâni să nu vestească ceea ce a primit de la El. Dacă am avea în minte toate bunătățile pe care le-am primit și le primim de la Domnul, n-ar mai fi printre noi nerecunoscători, n-ar mai fi călcători ai sfintei Lui voi, n-ar mai fi oameni care să nu-L iubească mai mult decât pe oricine. Prin botez, ne izbăvim de păcatul strămoșesc și de pierzania pe care el o aduce; prin pocăință, ne curățăm mereu de păcatele care se lipsesc neîncetat de noi. Dumnezeuasca Pronie ne apără de rele - pe care de multe ori nu le vedem - și ne îndreaptă pașii pe calea cea mai puțin lipsită de primejdii pentru noi și mai prielnică țărilor noastre; și, până la urmă, tot ce avem este de la Domnul. De aceea, se cuvine să ne dăruim Domnului din tot sufletul, să plinim întru toate voia

Lui și să proslăvim numele Lui cel preasfânt, mai ales cu viața și cu faptele, ca să nu fim mai prejos decât întrăcitul gadarean, care dintr-o dată s-a arătat atât de înțelept, încât a devenit pildă vrednică de urmat pentru toți.

Sfântul Teofan Zăvorâtul

SFİNTE SĂRBĂTORI

(septembrie-octombrie)

Nașterea Maicii Domnului (8 Septembrie)

Tatăl Fecioarei Maria, Ioachim, era un urmaș al regelui David, iar mama, Ana, era fiica preotului Matthan, descendentă din familia preoțească a lui Aaron, împlinindu-se prin aceasta proorocia că Mesia va avea o dublă descendență: împărătească și preoțească. Pentru că nu aveau copii, Ioachim și Ana au început să fie ironizați și batjocoriți de oameni. Lipsa copiilor era considerată un blestem din partea lui Dumnezeu. Și totuși, Ioachim și Ana nu s-au răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, nici nu au renunțat la viața lor virtuoasă, rugându-se în continuare cu lacrimi și nădăjduind în bunătatea lui Dumnezeu. În cele din urmă îngerul Gavriil s-a arătat fecăruia, spunându-le că rugăciunea lor nu a fost trecută cu vederea și că Dumnezeu le va trimite binecuvântarea Sa. Tot el le-a vestit că acest copil se va umple de Duh Sfânt din pântecele mamei sale și că va fi un vas ales lui Dumnezeu.

Înălțarea Sfintei Cruci (14 Septembrie)

Cea mai veche sărbătoare închinată cinstirii lemnului sfânt. În această zi sărbătorim amintirea a două evenimente deosebite din istoria Sfintei Cruci:

aflarea Sfintei Cruci pe care a fost răstignit Mântuitorul și Înălțarea ei solemnă în fața poporului de către episcopul Macarie al Ierusalimului, în ziua de 14 septembrie din anul 335 . Înălțarea Sfintei Cruci se serbează cu post, pentru ca ea ne aduce aminte de patimile și moartea Mântuitorului.

Sfânta Cuvioasă Parascheva

(14 Octombrie)

S-a născut la începutul secolului al XI-lea, în satul Epivat, nu departe de Constantinopol, din părinți bogați și binecredincioși. Decide să-și părăsească părinții pentru Hristos, înainte de a împlini 20 de ani. Ajunge la Constantinopol, iar mai apoi, merge la mănăstirea Maicii Domnului din Heraclea, unde se va nevoi cinci ani. De aici a plecat spre Țara Sfântă, într-o mănăstire de călugărițe în pustiul Iordanului. Moaștele Sfintei Parascheva au ajuns în țara noastră în anul 1641 au fost așezate pe 13 iunie, în biserica "Sfinții Trei Ierarhi" din Iași. În anul 1884, când biserica mănăstirii intra într-un proces de consolidare, sfintele moaște ajung în paraclisul mănăstirii, iar peste cațiva ani în Catedrala mitropolitană din Iași.

Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir

(26 Octombrie)

În calendarul creștin, la mijlocul toamnei, ne strălucește în amintirea tuturor chipul unui mare martir: **Sfântul Mare Mucenic Dimitrie** – unul dintre cei mai cunoscuți și cinstiți martiri ai Bisericii. Un om care a arătat că mai de preț decât poziția socială, averile sau funcțiile pe care le poate dobândi un om în

această viață, este credința în Dumnezeu, râvna pentru viața veșnică în comuniune cu Dumnezeu. Iar Sfântul Dimitrie a arătat aceasta din plin El suferind moarte martirică pentru Hristos.

Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul

Bucureștilor (27 octombrie)

Acest Cuvios părinte era din satul Basarabi, și a fost păstor de vite în sat. S-a făcut călugăr la schitul ce se afla într-o peștera, nu departe de satul Basarabi. Și aici, și-a dus viața lui ascunsă, petrecând în post, în rugăciune, în privegheri și în nevoițe. După o perioadă greu încercată de razboaie moaștele au ajuns în București și au fost așezate în biserica cea mare a Mitropoliei, unde se află și astăzi.

Botiș Ovidiu Vlad

SINAXAR

Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul

Banatului (15 septembrie)

Acest ierarh sfânt și purtător de Dumnezeu, s-a născut la anul 1568, în orașul Raguză Dalmației, dintr-o familie de creștini valahi. Din botez se numea Iacob, a rămas orfan de mic, iar mama sa a fost aceea care i-a dat o creștere aleasă. Când avea 15 ani, tânărul Iacob este chemat de Hristos la sfânta nevoie călugărească, în Mănăstirea Maicii Domnului din localitate. După 5 ani se duce la Muntele Athos și intră în obștea Mănăstirii Pantocrator. Aici, după aspre osteneli duhovnicești, îmbracă schima marelui și îngerescului chip sub numele de Iosif. Răposând mitropolitul Timișoarei,

românii din Banat, călăuziți de Duhul Sfânt, au ales păstor în locul lui pe Cuviosul Iosif Valahul. În anul 1650 este hirotonit arhiereu și așezat în scaunul de mitropolit al Timișoarei. Aici, bunul păstor s-a dovedit mare apărător al Ortodoxiei, mângâind și povățuind către Hristos timp de trei ani de zile Biserica Banatului. Căci era tare în credință, înțelept la cuvânt, blând la inimă și neadormit în rugăciune. A făcut și unele minuni spre lauda lui Dumnezeu și alinarea suferințelor unor credincioși, de asemenea, a stins cu rugăciunea sa focul ce cuprinsese partea de apus a Timișoarei. Căci ieșind din biserică cu Sfintele Taine în mâinile sale și rugându-se cu lacrimi, îndată a trimis Dumnezeu o ploaie puternică și s-a stins focul. În toamna anului 1656, își da sufletul în mâinile Marelui Arhiereu Iisus Hristos, iar Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat la 7 octombrie 1956.

Sfântul sfințit Mucenic și Apostol Iacov, fratele

Domnului (23 Octombrie)

Acest sfânt Iacov, fratele Domnului, a fost cel întâi episcop al Ierusalimului, hirotonit de însuși Domnul. El a izvodit și a scris dumnezeiasca Liturghie, învățată de la însuși Hristos. Liturghie care va fi făcută mai pe scurt de marele Vasile și după dânsul dumnezeiescul Ioan Gura de Aur pentru neputința omenească. Păstorind sfânta Biserică din Ierusalim și învățând pe mulți din iudei și din elini și întorcându-i spre Domnul, a pornit pe iudei asupra-și cu urgie, care, prinzându-l, l-au aruncat jos de pe aripa templului și fiind încă viu l-au omorât cu un lemn. Iar cuvântul, fratele Domnului se trage din predanie. Că

Iosif logodnicul împărțindu-și pământul fiilor ce-i avea cu femeia sa cea dintâi și vrând să facă parte și celui din sfânta Fecioara, Fiu și Dumnezeu, ceilalți nu l primiră; iar Iacov luându-l pârtaș de moștenire pe partea sa, s-a chemat nu numai frate al Domnului, ci și drept.

Botiș Ovidiu Vlad

FERICIRILE – CONDIȚIILE DE INTRARE ÎN ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Pentru creștini, alături de cele 10 Porunci, care sunt o expresie a voinței lui Dumnezeu, cele 9 Fericiri (Mt. 5,3-12) s-au prezentat ca exprimând, în mod succint, valorile pe care Iisus le-a considerat a fi prioritar slujite pe drumul intrării în Noua Sa Împărăție mesianică.[1]

După cum învață Biserica, Fericirile prezintă în modul cel mai sintetic viața duhovnicească a omului. Ele sunt o introducere la învățăturile Mântuitorului Hristos. În Liturghia Ortodoxă Fericirile sunt cântate la ieșirea cu Sfânta Evanghelie, când aceasta este adusă înaintea credincioșilor ca fiind cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu. Și Sfânta Evanghelie și Biserica învață că nu se pot cuprinde tainele lui Hristos și că nu se poate intra în Împărăția lui Dumnezeu decât urmând învățăturile Mântuitorului din textul Fericirilor.

Fericirile, numite adesea și macarisme, nu sunt expresia unei binecuvântări acordate, ci mai degrabă recunoașterea unei stări existente de împlinire, adesea

însemnând gustarea anticipată a bucuriei eshatologice deja prezentate și totuși nu încă.[2]

Privite în ansamblul lor, cele nouă Fericiri cuprind cele mai generale, dar și cele mai importante principii ale moralității și, totodată, ale desăvârșirii creștine ortodoxe la care ne îndeamnă Mântuitorul Hristos (Matei 5, 48). Scurte ca formulare și foarte vii în țesătura lor de învățături, ele oferă o mare bogăție teologică, luminând și sfințind, în densitatea lor, un larg câmp uman-religios și social. Spre deosebire de cele zece porunci care aveau un caracter prohibitiv, oprind de la cele rele, Fericirile au un caracter pozitiv și constructiv, arătând virtuțile pe care trebuie să și le însușească un creștin ortodox, pentru a nădăjdui în mântuire în Biserica Ortodoxă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. 1.

Cele nouă Fericiri sunt atât de potrivite cu năzuințele sufletului creștinului, încât, numai auzindu-le, suntem îndemnați singuri să le îndeplinim. Faptul că Mântuitorul înfățișează laolaltă fericirea și desăvârșirea arată că acestea sunt strâns legate. Într-adevăr, nimeni nu poate fi fericit fără a fi desăvârșit, iar cel ce cucerește desăvârșirea morală dobândește prin aceasta și fericirea. De aceea, în fiecare fericire trebuie să deosebim mai întâi învățătura sau îndemnul și apoi fericirea sau făgăduința răsplătirii. 11.

Cele nouă Fericiri sunt pietre de temelie care asigură binele vremelnic și cel veșnic al oamenilor. Nădăjduim că bunul credincios, primind cu credință această comoară prețioasă a Evangheliei, își va îmbogăți sufletul și va striga fericit cu psalmistul:

"Bucura-mă-voi de cuvintele Tale, ca cel ce a aflat comoară mare" (Psalmul 118, 162).

Evangheliștii grupează Fericirile în 2 grupe:[3]

În jurul ideii de „sărăcie” și a comportamentului uman.

În jurul ideii de „persecuție”.

Cele două grupări tematice de fericiri, se prezentau în viziunea evangheliștilor ca fiind condițiile necesare atingerii de către creștini a statutului spiritual profetic-mesianic, al lui Iisus, ca Om. În acest sens, fericirile erau un deziderat etalon al atingerii condiției de membru al Împărăției Cerurilor. Iisus nu a spus care sunt virtuțile necesare intrării în Împărăția Sa, dar le-a inclus pe toate în ceea ce înseamnă statutul evanghelic de *fericit*.

Fericiți cei săraci cu duhul, că acelora este împărăția cerurilor.

Săraci cu duhul nu se referă la cei săraci, sau cei neștiutori de carte, ci la cei smeriți, cei umili, aceia care se consideră pe sine foarte mici în comparație cu mărirea lui Dumnezeu, și care tânjesc să se înalțe la Dumnezeu și în împărăția Lui. Răsplata făgăduită celor smeriți este împărăția cerurilor, adică fericirea veșnică, pe care, prin credință și nădejde, ei o gustă lăuntric încă pe pământ, dar deplin o vor avea numai în viața viitoare, prin părtășia la fericirea veșnică.

Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

Aici nu este vorba despre cei ce plâng pentru cele lumești care aduc moartea, ci despre cei ce plâng pentru păcatele lor, cei ecs e căiesc și le pare rău pentru păcatele săvârșite. Sfântul Apostol Pavel ne spune atâtea frumos în a II-a Epistolă a sa către

Corinteni „Întristarea după lucrurile lumii aduce moartea; dar întristarea după Dumnezeu lucrează pocăința spre mântuire, fără părere de rău”. Acesta Mântuitorul le făgăduiește mângâierea harică, adică, pentru viața de acum, iertarea greșelilor, scăparea de chinuri și de păcate, iar pentru viața viitoare, împărăția cerurilor, adică bucuria veșnică.

Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.

Blândețea este cel dintâi rod al bunătății și iubirii aproapelui. Ea este o stare cumpănită și liniștită a sufletului, însoțită cu silința de a nu supăra pe nimeni și a nu se supăra de nimic. Cel blând nu murmură niciodată împotriva lui Dumnezeu, nici a oamenilor, dă cuvenita cinste și ascultare mai-marilor săi: nu batjocorește, nu grăiește de rău și nu osândește pe semenii săi, ci se arată pe sine totdeauna smerit. Iar când se întâmplă ceva potrivnic dorințelor lui, nu se lasă prada mâniei și, mai presus de toate, nu se răzbună pentru jigniri. Acestora Dumnezeu le promite moștenirea pământului cel reînnoit, un pământ eshatologic, împărăția cerurilor.

Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate că aceia se vor sătura.

În viziunea Sfinților Părinți, dreptatea înseamnă aici cucernicia, virtutea în general, pe care trebuie să o căutăm cu toată dorința inimii noastre. A flămânzi a înseta după dreptate înseamnă în viziunea Mântuitorului neîncetatul astâmpăr care caracterizează dinamismul creștin de a realiza virtutea prin excelență.[4] Așadar dreptatea se referă aici la justetea, corectitudinea și sinceritatea vieții creștine,

fidelitatea desăvârșită față de legea lui Dumnezeu și legile dintre oameni.

Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.

Milostenia izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de aproapele și se arată prin ajutorarea trupească și sufletească a semenilor și atrage mila lui Dumnezeu asupra noastră. Mântuitorul, Care este modelul desăvârșit al milosteniei, ne-a arătat că la judecata de apoi faptele îndurării trupești și sufletești sunt acelea care ne vor deschide porțile fericirii veșnice (Matei 25, 34-40). Așadar trebuie să fim milostivi cu ceilalți, să-i ajutăm și să-i iubim, precumși Dumnezeu ne iubește pe noi, pentru că răsplata milei creștinești nu poate fi alta decât dobândirea milei divine.

Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Vederea lui Dumnezeu este o făgăduință eshatologică, deoarece este cu neputință a-l vedea pe Dumnezeu pe pământ. Vederea lui Dumnezeu se poate face doar prin dobândirea împărăției cerurilor. Și pentru aceasta avem nevoie de curăția inimii, adică nepătata ei simplitate și, în același timp, puritatea sentimentelor. Curăția inimii o dobândim atunci când reușim să smulgem din ea rădăcinile păcatului, adică poftele și gândurile rele, și o umplem de iubire și de dorința după Dumnezeu.

Fericiți făcătorii de pace, că aceia fii lui Dumnezeu se vor vâhna.

Sfântul Serafim de Sarov spune scopul a tot ceea ce facem în viață trebuie să fie pacea care este dar și har de la Duhul Sfânt, semn al prezenței Sale care ne transportă în "lăcașul" Său. Pacea întemeiată pe

adevăr, dreptate și dragoste este cel mai mare bun social pentru oameni și popoare. Făcătorii de pace îndeplinesc o lucrare asemănătoare celei săvârșite de Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume să împace pe omul păcătos cu Dumnezeu. Așadar, înfăptuirea păcii înseamnă începutul creării condițiilor pentru realizarea armoniei universale a Împărăției mesianice a cărei statut de membru este egal cu a fi fiul lui Dumnezeu.[5]

Fericiți cei prizoniți pentru dreptate, că acelora este împărăția cerurilor.

Luptând pentru dreptate, având ca arme adevărul și iubirea, până la a fi prizoniți ne identificăm cu Mântuitorul Care a suferit răstignire. În Biserica Ortodoxă s-au arătat mulți mucenici, care au suferit pentru dreptate și care s-au sălășluit în împărăția cerească a lui Hristos. Sfântul Apostol Petru spune: "Căci este mai bine, dacă așa este voia lui Dumnezeu, să pătimiți făcând cele bune, decât făcând cele rele!" (I Petru III, 17). Cei prizoniți pentru dreptate vor avea parte de împărăția cerurilor, așa cum a făgăduit Mântuitorul. Căci se cuvine ca lucrătorii împreună cu El la zidirea unei lumi noi să fie acolo unde este și El.

Fericiți veți fi când din pricina Mea vă vor ocări pe voi și vă vor prizoni și mințind vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră.

Prin aceste cuvinte, Mântuitorul fericește pe cei care vor avea de suferit defăimări, prigoane și chiar moarte, din pricina credinței în El și a răspândirii Evangheliei creștine în lume. Prigonirea nu aduce fericirea decât dacă cel prigonit este cu adevărat

nevinovat, dacă ocara este mincinoasă și victima este un martor al Adevărului, al lui Hristos Însuși.

Pe scurt, prin „Fericiri” se înțeleg cele nouă căi pe care creștinul trebuie să meargă pentru a ajunge la fericirea veșnică, sau cele nouă virtuți prin care putem dobândi fericirea. Între virtuțile celor nouă Fericiri este o strânsă legătură. Sfinții Părinți socotesc cele nouă Fericiri ca pe o scară a desăvârșirii.

Cele 9 Fericiri se termină cu o concluzie:

"Bucurți-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri!"

Bucurați-vă în lacrimi, bucurați-vă în pătimire, bucurați-vă în moarte, căci cei mai buni din neamul omenesc, care au străbătut această cale spinoasă ca și voi, vă așteaptă acum în lumea cealaltă, unde domnește Hristos, și unde nu este durere, nici întristare, nici suferință, ci viața și bucurie veșnică.

Andrei-Gabriel Bențe

Note:

[1] Stelian Tofană, *Introducere în studiul Noului testament*, Volumul II, Presa Universitară Clujeană, 2002, pag. 178

[2] Raymond E. Brown, *An Introduction to the New Testament*, New York 1997, pag 178

[3] Stelian Tofană, *Introducere în studiul Noului testament*, Volumul II, Presa Universitară Clujeană, 2002, pag. 178

[4] Ibidem, pag 180

[5] Ibidem, pag. 181

FILIOQUE, SUBTILITATE TEOLOGICĂ, ÎNȚRE EREZIE ȘI ADEVĂR

“Iar când va veni Mângâietorul, pe care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine.” (Ioan 15,26)

Problema purcederii Sfântului Duh, după mulți teologi, ar fi unicul motiv dogmatic al despărțirii dintre Rasarit și Apus. Deoarece toate celelalte controverse aveau o cauză primordială *“Filioque”*. Formula *filioque* apare pentru prima dată în Spania, în secolul al V-lea, mai întâi în liturgia de la Toledo (446-447), apoi la al-III-lea Conciliu de la Toledo (589), marcat de trecerea regelui Recared I (586-601), de la arianism la ortodoxie.

Acest eveniment a avut ca urmare unificarea Spaniei vizigote. În mărturisirea sa de credință regele spunea: “Duhul purcede de la Tatăl și de la Fiul și este de o singură ființă cu Tatăl și cu Fiul” [1]. Același conciliu stabilea ca *Simbolul de la Niceea* să fie cântat la liturgie, obicei nou în apus. Desigur crezul ce începea să fie cântat, cuprindea adaosul *filioque*.

Fotie, Patriarhul Constantinopolului, în anul 867 acuză printr-o Enciclică a Patriarhilor orientali, adaosul *filioque* ca fiind o erezie. Era pentru prima dată când formula *filioque* era denunțată ca eretică, iar *Mistagogia Sfântului Duh*, alcătuită cu acest prilej, este primul tratat ortodox referitor la *filioque*. Lăsând istotical de-o parte ne vom axa spre partea dogmatică a acestui adaos.

Pentru latini denumirea de Duhul Sfânt este comună Tatălui și Fiului, pentru că ambele persoane sunt sfinte și ambele sunt Duh. Astfel Duhul Sfânt trebuie să stabilească o relație între Tată și Fiul, în ceea ce au comun. Potrivit lui Toma d'Aquino o relație de opoziție nu poate fi stabilită decât între doi termeni și astfel Duhul Sfânt trebuie să purceadă de la Tatăl și de la Fiul, ca dintr-un singur principiu de spirare (suflare). „Acest principiu devine inevitabil din moment ce s-a admis doctrina purcederii Duhului Sfânt, **ab utroque**. Principiul acesta presupune condițiile următoare: 1. Că relațiile sunt baza ipostaselor care se definesc prin opoziție reciprocă: prima se opune celei de a doua, și cele două împreună celei de a treia. 2. Două persoane reprezintă o unitate nepersonală, întru cât ele dau loc la o nouă relație de opoziție ceea ce înseamnă, 3. că în general originea persoanelor în Trinitate este impersonală, având ca bază reală esența cu una, diferențiată prin relațiile ei interne. Caracterul general a acestei triadologii poate fi definit ca prevalare a unității naturale asupra trinității persoanelor, un primat ontologic al esenței față de ipostase”[2]. Răspunsul ortodox **este foarte șubred și tradițional** la această provocare catolică (în **tradiționalitatea lui este uneori de-a dreptul învechit; el merge pe...**) și anume se merge pe **monarhia Tatălui**, unica sursă a ipostaselor divine. Atunci când se afirmă (**că**) purcederea veșnică a Sfântului Duh numai din Tatăl se deosebește într-un mod de negrăit de nașterea veșnică a Fiului din același Tată, nicidecum nu se caută stabilirea unei relații de opoziție între Fiul și Duhul Sfânt. „Originile - filiație și purcedere - nu pot fi

considerate ca întemeind ipostasele, determinându-le (în) diversitatea lor absolută. Spunând că purcederea Duhului Sfânt este o relație absolută alta decât nașterea Fiului, se indică diferența privind modul de origine, plecând de la izvorul comun, pentru a afirma că această comunitate de origine nu afectează cu nimic diversitatea absolută dintre Fiul și Duhul” [3]. „Duhul provine din Dumnezeu (ca Dumnezeu) nu prin naștere ca Fiul, ci ca suflare a gurii Sale. Desigur, gura (nu trebuie înțeleasă) ca mädular (al lui Dumnezeu), nici Duhul, ca o suflare ce se rispește, ci gura (trebuie înțeleasă) într-un chip vrednic de Dumnezeu și Duhul ca ființă vie, dätătoare de sfințenie”[4]. Tot Sfântul Vasile cel Mare mai spune: „Cuvântul nu trebuie înțeles ca o anume vibrație a aerului, emis prin organele vocale, nici Duhul ca o suflare a gurii, provenită din căile respiratorii, ci cuvântul trebuie înțeles ca existând de la început cu Dumnezeu (Tatăl), El însuși fiind Dumnezeu, iar Duhul gurii lui Dumnezeu (trebuie) înțeles ca fiind Duhul adevărului care din Tatăl purcede”[5].

Problema *filioque* foarte subtilă, deoarece Biserica Ortodoxă spune că Duhul Sfânt purcede din Tatăl prin Fiul și tocmai de acest „*prin*”, Toma d’Aquino se agată și spune: „Spiritul Sfânt nu provine din Tatăl prin Fiul. Caci ceea ce provine din altul prin altcineva nu provine din el în mod direct. Așadar, dacă Spiritul Sfânt provine din Tatăl prin Fiul, el nu provine în mod direct din Tatăl. Dacă Spiritul Sfânt provine din Tatăl prin Fiul, el nu provine din Fiul decât datorită Tatălui. Dar expresia aristotelică <<ceva este ceea ce este datorită unui ceva, și numai lui>>.

Prin urmare, Spiritul Sfânt provine din Tatăl și numai din El, mai degrabă decât din Fiul”[6]. Ironia rațională pe care teologul catolic o face, culminează cu afirmația: „Fiul își are ființa prin genere. Așadar, dacă Spiritul Sfânt vine de la Tatăl prin Fiul, rezultă ca mai întâi este generat Fiul, iar apoi provine Spiritul Sfânt. În acest sens, procesia Spiritului Sfânt nu mai este eternă, ceea ce e o erezie”.[7] Cu alte cuvinte Biserica Răsăriteană se află în erezie, dacă ar fi să dăm crezare raționamentului lui Toma d’Aquino. El își continuă raționamentul prin demonstrarea acestuia. Această demonstrație se bazează întru totul pe filozofia lui Aristotel și se dezlipște întru cu totul de tradiția bisericească. El merge pe varianta ca în Tatăl și în Fiul există una și aceeași virtute spirantă, identică numeric și astfel Duhul Sfânt provine în mod egal din amândoi. El recunoaște că la Sinodul II Ecumenic din Constantinopol s-a formulat: „Credem în Spiritul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, care de la Tatăl purcede și care împreună cu Tatăl și cu Fiul este adorat și mărit”[8]. Totuși el afirmă: „Prin urmare, Spiritul Sfânt nu provine din Fiul”. [9] Însă vine și aduce contra argumente susținându-și ideea prin cuvintele lui *Athanasius* care spune în Simbolul său de credință: „Spiritul Sfânt nu este nici făcut, nici creat, nici născut din Tatăl și din Fiul, ci provine din ei”. [10] Toma d’Aquino demonstrează *Filioque* astfel: „Fiul provine pe cale intelectului, în calitate de cuvânt, iar Spiritul Sfânt pe calea voinței, în calitate de iubire. Dar, este necesar ca iubirea să provină din Cuvânt, pentru ca noi nu iubim ceva decât dacă cuprindem acel ceva într-un concept mental, de unde rezultă că și

potrivit acestei afirmații Spiritul Sfânt provine din Fiul” [1].

Punerea accentului pe rațiune te face de multe ori se pierzi din vedere adevărul absolut și totul pentru a oferi o realitate logică, rațională, conform cu raționamentul tău. Realitatea absolută este greu de definit și de perceput rațional. Rațiunea este împăratasea firii umane așa precum ne învață Sfântul Ioan Gură de Aur, dar aceasta nu înseamnă că iubirea este supusă rațiunii. Deoarece e greu de spus cum infinitul ar fi supus finitului. Nimeni nu a spus că Dumnezeu e minte, rațiune, dar Sfântul Ioan Evanghelistul în prima sa Epistolă ne spune „Dumnezeu este iubire” (1 Ioan, 4, 8). Iubirea nu poate provenii din cuvânt ci ea concluează prin Cuvânt, deoarece iubirea vine prin Cuvânt, însă nu din Cuvânt. Iubirea aduce comuniune, iar această comuniune vine prin Cuvânt care se află în principiul suprem, care este Tatăl. Căci toate prin Fiul s-au făcut în Duhul Sfânt de către Tatăl.

Toma d'Aquino spune: „Trebuie spus că, dacă Spiritul Sfânt se spune că își găsește odihna sau rămâne în Fiul, aceasta nu exclude faptul că el provine din Fiul. Căci și despre Fiul se spune că rămâne în Tatăl, dar cu toate acestea el provine din Tatăl. Se spune că Spiritul Sfânt își găsește odihna în Fiul, fie prin analogie cu iubirea celui care iubește, care își găsește iubirea în obiectul iubit, fie prin analogie cu natura umană a lui Christos”[12]. Aceasta ar fi părerea lui Toma d'Aquino despre necesitatea adaosului *Filioque*. Potrivit ultimei afirmații în legătură cu odihna Duhului în Fiul, noi am putea

răspunde prin cuvintele Părintelui Dumitru Stăniloae care spune: „ Odihna Duhului purces din Tatăl peste Fiul o socotește Sfântul Grigorie Palama ca dovedind iubirea Lui față de Fiul. Duhul e trimis de Tatăl peste Fiul ca o faptă a iubirii Lui față de Fiul. Căci îi place Tatălui însuși să se odihnească peste Fiul, prin Duhul purces spre El. Dar Fiul nu rămâne pasiv sau nepăsător în această atenție iubitoare a Tatălui față de El. El e bucuros că Tatăl trimite Duhul Său spre El și-Și arată, primindu-L, și bucuria Lui față de Tatăl”[13]. Această legătură a iubirii dintre cele Trei Persoane Treimice este greu de înțeles cu rațiunea umană *înfundată (îngropată)* în filozofie, însă este mai ușor de înțeles de mintea care este cufundată în rugăciunea inimii, care te face să trăiești cu Dumnezeu în iubire. De am crede faptul că dacă Fiul este născut și Duhul purces și între acestea două persoane ar fi o separație ne-am înșela amarnic. „Nu e corect nici a socotii că Duhul este purces de Tatăl pentru că este născut Fiul, căci nici Fiul nu e născut pentru a fi purces Duhul pentru El... că Fiul și Duhul Sfânt sunt uniți nu numai prin fire, ci prin și prin faptul că Fiul e născut și Duhul purces din același Tatăl. Iar deosibirea dintre Fiul și Duhul e numai că Unul e Născut, iar Duhul, purces”[14]. Cu alte cuvinte, Părintele Stăniloae *(observă liantul ce face veridică) vede cu adevărat adevărata* legătură(a) (d)între cele Trei Persoane Treimice și anume iubirea. Unirea celor Trei Persoane este foarte bine stabilită, „Tatăl unește pe Fiul și Duhul Sfânt ca origine a ambilor, a unuia prin naștere, a celuilalt prin purcedere spre Fiul, sau Fiul e unit cu Tatăl prin faptul că e născut de Tatăl și are pe

Duhul purces de la Tatăl odihnind peste El”[15]. Duhul nu e un al treilea în învățătura Bisericii Răsăritene, nici un alt născut care se află închis în relația dintre cele două persoane așa precum ne învață Toma d’Aquino. Ci Duhul participă ca persoană, și trăiește iubirea dintre Tată și Fiu păstrând calitatea lor distinctă dintre Tată și Fiu. A afirma că Duhul porcede și din Tatăl și din Fiul înseamnă a transforma Dumnezeu din *Unu*, în doi, și care sunt legați de Duhul. Binențeles că rațional sună bine *Adaosul Filioque*, dar din punct de vedere spiritual el se află în afara adevărului. Și tot ce este în afara adevărului este minciună. Un compromis cere un alt compromis. De aceea răspunsul nostru al celor ortodocși este următorul: „Numai prin Duhul, Tatăl își arată toată iubirea față Fiul și numai prin Duhul, Fiul își arată toată iubirea față de Tatăl. Numai prin Duhul, Tatăl își activează toată iubirea de Tată față de Fiu și Fiul, la fel”[16].

Acest lucru l-a scăpat din vedere Toma d’ Aquino și anume iubirea, punând mai presus rațiunea, când de fapt doar prin iubire poți să vezi lucrurile în claritatea lor. Filozofia sau iubirea rațiunii este străbătută de greșeli, însă iubirea Dumnezeiască este dreptatea în esența ei.

Florin Mălian

Note:

[1] Pr. Prof. Boris Bobrinskoy, *Taina Preasfintei Treimi*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2005.

[2] Vladimir Lossky, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Ed. Humanitas, București, 1998, p. 327.

[3] Ibidem.

[4] Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Duhul Sfânt*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1988, P.S.B 12, col. 152, trad. Pr. Prof. Teodor Bodegaia, Constantin Cornițescu, p. 60.

[5] Ibidem, p. 53.

[6] Toma d’ Aquino, *Despre Dumnezeu Treime*, Ed. Gutenberg, București, 2004, Quaestio XXXVI, art. III, 4, trad. Cristian Șoimușan, p. 263.

[7] Ibidem.

[8] Ibidem, p. 263.

[9] Ibidem.

[10] Ibidem, p. 264.

[11] Ibidem.

[12] Ibidem, p. 267.

[13] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Sfânta Treime sau La Început A Fost Iubirea*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2005, cap. 8, p. 74-75.

[14] Ibidem, p. 76-77.

[15] Ibidem, p. 78.

[16] Ibidem.

TRADUCERI ROMÂNEȘTI PARȚIALE ALE SFINTEI

SCRIPTURI ÎN SECOLELE XVI-XVII

Primele traduceri în limba română

În perioada feudală multe veacuri de-a rândul statul românesc, Biserica și oamenii învățați, scriitorii de cronici și pravile, cancelariile de curte ale domnilor și ale marilor boieri, chiar cele orășenești, s-au exprimat în scris într-o limbă străină: limbă slavă bisericească.[1]

Limba română, limbă romanică, nu era folosită în scris deși era vorbită de toate clasele sociale ale poporului. Până către sfârșitul veacului al XV-lea, de altfel, limba românească nici nu era constituită ca un instrument pentru exprimarea în scris a operelor religioase și a limbajului de cancelarie.

Însă pe la sfârșitul secolului al XV-lea, urmând apoi în tot veacul al XVI-lea, apare scrisul românesc înlocuind treptat limba slavonă în toate rosturile ei.[2]

Astfel, pe la începutul secolului al XVI-lea, sau chiar în ultimile decenii ale veacului anterior, s-au făcut cele dintâi traduceri pe texte religioase, necesare serviciului bisericesc. Dintre acestea n-i s-au păstrat doar trei: Psaltirea Voronețeană, Psaltirea Scheiană și Psaltirea Hurmuzachi.[3]

Psaltirea Scheiană e un manuscris de 530 de pagini. A fost într-o vreme proprietatea lui Gheorghe Asachi, de unde a trecut apoi în biblioteca de la Scieia al lui Sturza Scheianu, un mare bibliofil. Sturza Scheianu a dăruit-o în 1884, împreună cu întreaga sa bibliotecă, Academiei Române. Aici se păstrează în secția manuscrisurilor sub cota 449. După numele donatorului a fost numită de Ion Bianu, Psaltirea Scheiană.[4]

În afară de cei 150 de Psalmi, Psaltirea aceasta mai cuprinde: Cântarea lui Moise (Exod XV), a doua cântare a lui Moise (Deut.XXXII), Cântarea Anei mama lui Samuel (I-Regi II), Cântarea lui Avacum (Avacum III), Cântarea lui Isaia (cap.XXVI, 9-20), Cântarea lui Iona (cap II, 2-10), Cântarea celor trei tineri, Cântarea Mariei (Lc.I, 46-55) și Cântarea lui Zaharia (Lc.I, 68-79).[5]

A fost publicată de Ion Bianu în 1889 în fotocopii și alături în traducere cu litere latine, iar mai târziu studiată pe larg în legătură cu celelalte Psaltiri din secolele XVI-XVII de I.A.Candrea și publicată de acesta în Ediție Critică în 1916.[6]

I.A.Candrea constată în Psaltirea Scheiană „Trei părți bine distinse, diferind mult între ele, atât în ce privește scrisoarea cât și din punct de vedere al limbii: primul copist pe care-l vom nota cu A, se vede că a prescris paginile 1-19; alt copist B a continuat scrisul până în josul paginii 196; al treilea copist C scrie de aici înainte restul textului”[7]

Toate încercările de datare a Psaltirii Scheiene pe baza unei criptograme din text au eșuat, întrucât partea din criptogramă care ar putea cuprinde data, ca și restul criptogramei, de altfel copiată sau scrisă de o mână nedibace, mai multe litere fiind deformate. Data a fost citată până acum în prezent în 5 variante (1482, 1514, 1575, 1585) fără să se poată stabili cu certitudine care dintre acestea este cea bună.[8]

Psaltirea Voronețeană — a fost găsită de Simion Florea Marian în 1882, la Mănăstirea Voroneț în Bucovina, cumpărată de Dimitrie Sturza și dăruită Academiei Române, unde se păstrează și astăzi sub cota numărul 693.[9]

Manuscrisul e fragmentar, deoarece s-au pierdut primele 58 de de pagini. Ea ocupă în familia Psaltirilor rotacizante un loc important fiindcă ne-a conservat împreună cu traducerea românească și textul slavonesc. Scrisă cu o aleasă îngrijire, ea ne oferă întâi fraza slavonească, după care urmează apoi traducerea românească.[10]

Ea a fost descrisă și colecționată cu Psaltirea Scheiană de Ovidiu Densusianu în 1898, apoi publicată și studiată minuțios și complet de G. Gălușcă, în teza de doctorat susținută în limba germană la Halle în 1913.[11]

Psaltirea Voronețeană este și ea o copie de pe un alt manuscris. Copia aceasta pare a fi fost făcută de una și aceeași mână. Nici una din numeroasele însemnări de pe diferitele pagini ale Psaltirii Voronețene nu ne informează asupra locului sau timpului când s-a copiat acest manuscris.[12]

Psaltirea Hurmuzachi este numită astfel după numele donatorului Eudoxiu Hurmuzachi, inițiatorul cunoscutei colecții de documente a Academiei Române.[13] Această Psaltire înfățișează o deosebită importanță, din două puncte de vedere: întâi fiindcă după concluziile lui I.A.Candrea, ea „*nu este copia unui manuscris anterior, ci însuși autograful traducătorului din slavonește*” și în al doilea rând fiindcă ea reprezintă o traducere deosebită ca text decât celelalte două psaltiri, despre care am vorbit: Psaltirea Scheiană și Psaltirea Voronețeană.[14]

Manuscrisul cuprinde traducerea în românește a Psalmilor lui David de la 1 la CL, și o parte din titlul Psalmului CL 1.[15]

S-a încercat datarea Psaltirii Hurmuzachi, pe baza filigramului hârtiei acestui manuscris, fabricată la Veneția și care apare în manuscrisele slave din țările românești între 1504-1528. Nu avem însă nici o siguranță că stocul de hârtie nu a fost întrebuințat și mai târziu ca anul 1528, iar pe de altă parte, filigramul hâriei manuscrisului Psaltirii Hurmuzachi nu corespunde exact cu cel comparat din Dicționarul lui C.M. Briqued.[16]

Lipsa oricărei însemnări în paginile acestor manuscrise, care să permită datarea și localizarea efectuării lor, ca și stabilirea cauzelor și a

împrejurărilor în care s-au făcut traducerile precum și imposibilitatea descifrării corecte a criptogramei din Psaltirea Scheiană, toate acestea au făcut să se stabilească numai ipotetic locul, data și cauzele primelor traduceri.[17]

Prezența rotacismului, fenomen atât de caracteristic și păstrat până azi – izolat – în Maramureș ca și prezența unor cuvinte de origine maghiară, cu o circulație foarte restrânsă au determinat pe filologi să afirme că locul unde s-au tradus aceste texte este Maramureșul și nordul Ardealului înveci- nat.[18]

Psaltirile acestea sunt cunoscute și sub denumirea generică de Texte Rotacizante, după fenomenul lingvistic ce le caracterizează (Rotacismul), sau de texte maramureșene, după regiunea geografică unde se crede îndeobște că au fost traduse.[19]

În ce privește datarea primelor texte literare traduse, majoritatea celor ce s-au ocupat de această problemă sunt de părere că ele datează din secolul al XVI-lea. Întrucât, în afara Psaltirii Hurmuzachi, care reprezintă traducerea originală, celelalte două texte sunt copii ale unor traduceri pierdute și s-a susținut în mod firesc că traducerile după care s-au operat aceste copii trebuie să fi fost mai vechi.[20] Dar cât de vechi? Unii dintre cercetători consideră că traducerile au fost făcute în secolele X-XIII, alții le plasează în secolele XIV-XV, iar alții în secolul XVI-lea și chiar al XVII-lea.[21]

Datarea textelor la începutul secolului XVI-lea ar corespunde după opinia lui P.P. Panaitescu și cu dovezile furnizate de filigrama Psaltirii Hurmuzachi (1501-1515) și de criptograma din Psaltirea Scheiană

(1515). Cum însă aceste texte sunt doar copii după autografele pierdute, rezultă firesc că traduceriile s-au făcut puțin mai înainte. Panaitescu consideră că începutul curentului de traduceri trebuie fixat cel târziu la sfârșitul secolului al XV-lea.[22]

Tratatul academic de „Istorie a literaturii române” arată că traduceriile de texte religioase amintite s-au făcut la începutul secolului XVI-lea.[23]

Soluțiile propuse și concluziile formulate cu privire la cauzele care au determinat traduceriile de texte religioase au fost extrem de variate. Însă cu toată varietatea lor, ele se pot reduce la două mari grupe: unii pun apariția primelor texte în limba română pe seama unor influențe, a unor impulsuri exterioare, iar alții susțin drept cauze principale, sau chiar sigure, condițiile și necesitățile interne.[24]

Parintele Rădulescu Corneliu, susține că traduceriile de cărți bisericești din limba slavonă și grecească în limba română au apărut din nevoia internă, dintr-o necesitate acută simțită de creștinii români de participa și cu mintea și cu sufletul la sfintele slujbe.[25]

Caligrafiate de mână, în exemplare puține și fragmentare, aceste prime traduceri circulau și serveau credincioșilor datorită necesităților de cult, au provocat alcătuirea lor.[26]

Paul Top

Note:

[1] P.P.Panaitescu, *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, București 1965, p.5

[2] Ibidem

[3] Lucian Drimba, *Curs de Istoria Literaturii Române*, vol.I, Oradea, 1979, p. 54

[4] Nicolae Cartojan , *Istoria literaturii române vechi*, București, 1980, p. 86

[5] Pr. Prof. Nicolae Neaga, *Traduceri parțiale și integrale ale Sfintei Scripturi în Transilvania*, în vol. „Contribuții transilvănene la Teologia Ortodoxă”, Sibiu, 1988, p.27

[6] Lucian Drimba, *op. cit.* p. 55

[7] I.A.Condrea, *Psaltirea Scheiană comparată cu celelalte Psaltiri din secolele XVI-XVII*, București, 1916, p. 6

[8] Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române*, vol.I, Editura Academiei Române, București, 1964,p.298

[9] Alexandru Piru, *Istoria literaturii române*, vol.I, București, 1970, p. 56

[10] Nicolae Cartojan, *op. cit.*, p. 86

[11] Lucian Drimba, *op. cit.*, p. 55

[12] I.A.Candrea, *op. cit.*, p. 34

[13] Nicolae Cartojan, *op. cit.*, p.87

[14] ibidem

[15] I.A.Candrea, *op. cit.*, p. 36

[16] Nicolae Iorga, *op. cit.*, p. 299

[17] Lucian Drimba, *op. cit.*, p. 57

[18] ibidem, pp. 57-58

[19] ibidem, p. 54

[20] ibidem, p. 59

[21] ibidem, p. 59

[22] ibidem, p. 59

[23] ibidem, p. 60

[24] ibidem, p. 60

[25] Pr. Rădulescu Corneliu, *Primele traduceri românești ale cărților de ritual, secolele XVI-XVIII*, în rev. *Glasul Bisericii*, nr. 9-10, 1975

[26] Pr. Prof. Nicolae Neaga, *Sfânta Scriptură în limba română*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, nr. 3-4, 1957, p. 153

VECERNIA, SLUJBA DE SEARĂ

Vecernia sau slujba de seară este prima dintre cele șapte Laude bisericești cu care se începe serviciul divin public al fiecărei zile liturgice. Termenul de Vecernie este de origine slavă (de la veceru-seara) și a

fost preluat atât în limba greacă cât și în latină. Denumirea românească latinizată este de Vesperina. În vechime, Vecernia se săvârșea după apusul soarelui. Astăzi, după rânduiala Tipicului se săvârșește după ora 15:00 - 16:00 în zilele de iarnă iar vara 17:00 18:00, înainte de lăsarea serii. Excepție de la regulă în ceea ce privește timpul săvârșirii vecerniei, întâlnim cazuri când Vecernia se săvârșește dimineața: în Duminica Rusaliilor (se săvârșește în ziua de Rusalii imediat după Sfânta liturghie), în Vinerea Patimilor (în bisericile de enorie se săvârșește imediat după Slujba Ceasurilor Împărătești) și în cazurile când se unește cu una dintre cele trei liturghii: cu Liturghia Sfântului Grigorie Dialogul (în miercurile și vinerile din Postul Mare, afară de Vinerea Patimilor care este zi aliturgică), cu Liturghia Sfântului Vasile cel Mare: de 4 ori pe an (în ajunul Crăciunului, în ajunul Bobotezei, în Joia Mare și în Sâmbta Patimilor), cu Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur: la Buna Vestire însă doar atunci când cade într-una din zilele de rând a săptămânii (luni - vineri), inclusiv în Postul Mare.

Scopul săvârșirii slujbei de seară este de a aduce mulțumire lui Dumnezeu pentru ziua care a trecut și să-l cerem ajutorul pentru petrecerea în pace a nopții care se apropie. Sfântul Vasile cel Mare spunea: „Când ziua se sfârșește, se cade să mulțumim pentru toate câte am primit în curgerea zilei aceleia și pentru toate câte am împlinit cu bun spor; apoi să mărturisim toate câte nu le-am împlinit, fie că greșeala noastră e cu voie sau fără voie, sau în taina făcută, fie prin cuvinte, ori prin fapte, ori ascunsă în inimă; pentru toate trebuie să-L facem pe Dumnezeu îndurător prin rugăciune.

Căci cugetarea asupra celor trecute e de mare folos, ca să nu cădem iarăși în asemenea păcate”

Explicarea rânduielii Vecerniei

Formula de binecuvântare de la începutul Vecerniei: „Binecuvântat este Dumnezeu nostru...” arată că, în epoca de început a istoriei mântuirii, pe care o reprezintă această slujbă, omenirea nu știa altceva despre Dumnezeu decât că El există și că e Unul singur. Caracterul nedesăvârșit al revelației din acele îndepărtate vremuri este simbolizat și prin faptul că, la începutul slujbei, se deschide numai dvera (perdeaua ușilor împărătești), pe când ușile împărătești rămân închise, închipuind astfel cunoașterea nedeslușită și vagă, pe care lumea o avea atunci despre Dumnezeu și care se întemeia mai mult pe amintirea revelației primordiale, de la creație. Preotul dă binecuvântarea, din altar, deoarece altarul bisericii închipuie cerul sau paradisul, iar preotul îi închipuie acum pe oameni, în timpul cât erau în rai, înainte de căderea lor în păcat.

Psalmul 103, care în Psaltire are supratitlul de „Despre facerea lumii” sau psalmul introductiv ne vorbește creația lumii, despre frumusețea și armonia celor făcute de Dumnezeu și când toate câte făcuse Dumnezeu erau „foarte bune” (Facere 1,31).

Ieșirea preotului din altar și rămânerea lui în fața ușilor împărătești închise de unde rostește rugăciunile luminilor (în taină) și după terminarea Psalmului 103 ectenia mare semnifică omenirea dinaintea venirii Mântuitorului, implorând milă în față în fața ușilor închise ale cerului.

„*Fericit bărbatul*” compusă din versete alese ale psalmilor 1, 2 și 3, care reprezintă fericirea raiului, pierdută de omenire pentru neascultarea de porunca Domnului.

Catisma de rând, cuprinde câțiva psalmi, reprezintă perioada de pregătire a omenirii pentru venirea lui Mesia cu ajutorul poruncilor din Legea Veche, dar și a învățăturilor de la patriarhi și proopoci.

Psalmul 140, („Doamne strigat-am...”), se cântă după catismă și este psalmul propriu și caracteristic vecerniei. Acest psalm exprimă starea de rătăcire și de deznădejde a omului despărțit de Dumnezeu care este izvorul vieții spirituale; idea de pocăință.

Căderea de la „*Doamne strigat-am*” este simbolul văzut al rugăciunii noastre pe care o înălțăm către Dumnezeu așa cum se înalță fumul de tămâie, cerând ca să fie bineprimită înaintea Lui ca o jertfă de seară după cum se cânta: „Să se întreprizeze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta, ridicarea mâinilor mele – jertfă de seară, auzi-mă Doamne, (Ps. 140, 2), moment când preotul începe căderea.

Vohodul cu cădelnița simbolizează sugestiv venirea Domnului în lume. Vecernia reprezintă în general vremea de dinaintea venirii Mântuitorului în lume, totuși rânduiala ei anticipează oarecum venirea Aceluia care este țelul ultim al istoriei mântuirii și în care s-au împlinit toate proorociile Legii Vechi. Deschiderea ușilor împărătești înainte de vohod reprezintă redeschiderea raiului pentru om prin venirea lui Adam cel Nou, Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Imnul Lumină Lină este dintre cele mai vechi provenind după unele izvoare încă din secolul II. Rostirea sau cântarea imnului în acest moment, voia să spună că în haosul și în întunericul în care se zbatea omenirea în perioada Legii Vechi, așteptarea și venirea lui Mesia erau ca o stea călăuzitoare, dădătoare de încredere și nadejde. Importanta momentului este marcată prin formula „Înțelepciune dreptă!”.

Rugăciunea „*Învrednicește-ne Domane...*” amintește nota de smerenie și evlavie caracteristică rugăciunilor Bisericii primare

Rugăciunea dreptului Simeon: „*Acum liberează pe robul Tău Stăpâne...*” are origine biblică. Textul ei îl găsim în Evanghelia după Luca II, 29-32. Ea simbolizează apusul epocii Vechiului Testament odată cu venirea Mântuitorului Iisus Hristos.

Troparele care se cântă înainte de otpust și în care se proclamă virtuțile de căpetenie ale sfinților zilei sau subliniază măreția sărbătorii.

Claudiu Mance

PREDICA SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR ÎNTRE ACTUALITATE ȘI ECHILIBRU

Una dintre problemele cu care se confruntă sau pe care ar trebui să pună accent preotul în Biserică este cuvântul de învățătură sau predica. La ora actuală mulți credincioși sunt nemulțumiți de preoții lor pentru că aceștia vorbesc prea mult, folosesc un limbaj pe care aceștia nu-l înțeleg sau și-ar dori ca slujitorul altarului să abordeze teme de actualitate.

Sfântul Ioan Gură de Aur într-una din predicile sale îi îndemna pe slujitorii altarului la echilibru în cuvântul lor de învățătură „Cel mai bun mijloc de vindecare nu-i numai tăierea părții bolnave, ci și oblojirea rănilor.Cel mai minunat mijloc de predicare nu-i numai mustrarea, ci și sfatul și mângâierea.Așa a poruncit și Pavel << Mustră, ceartă, mângâie >> (1l Timotei 4,2). Dacă mângâi mereu, îi faci pe ascultători trândavi.Dacă cerți neîncetat, îi faci îndărătnici.Că, neputând îndura povara unor neîncetate mustrări, fug îndată.De aceea predica trebuie să fie așa: când să mustre, când să mângâie.”[1]

Fiecare cuvânt de învățătură pe care slujitorul altarului îl rostește trebuie să fie ziditor de suflet, să fie asemenea sămânței aruncate pe pământul cel bun care aduce rode bune, să fie rostit pe înțeleșul tuturor credincioșilor.Un alt lucru esențial pe care preotul trebuie să-l ia în calcul preotul este faptul că predica sa trebuie să fie ancorată în realitate, oricât de nedreaptă și mizeră ar fi aceasta.

Sfântul Ioan Gură de Aur, în cuvântările pe care acesta le rostea nu șovăia să vorbească despre cei care se ridicau pe nedrept împotriva împăraților, dar nici nu stătea pe gânduri în a lua apărarea celor nedreptățiți.Îi laudă pe împărați și dregătorilor când aceștia meritau, însă nici nu șovăia să-i critice când aceștia săvârșeau fărădelegi și nedreptăți.Fiecare predică pe care acesta o rostea era ancorată în cele mai concrete evenimente.

Slujitorul altarului trebuie să aibă curajul și tăria atunci când propovăduiește Adevărul de Credință.Nu trebuie să aibă vreo reținere că va leza

vreun credincios, indiferent de funcția pe care acesta o ocupă, fie cleric, fie mirean.Dar la rândul său, preotul trebuie să-și însușească și el cuvântul de învățătură. „Predica e și pentru voi, și pentru mine; rănilor sunt și ale voastre, și ale mele; de aceea și leacurile ce le dau sunt și pentru voi, și pentru mine. Este opera lui Dumnezeu ca și predicatorul și ascultătorii să stea sub aceleași legi, ca fiecare să fie vinovat în fața legii, dacă o calcă”[2]

Dacă preotul nu-și însușește și el ceea ce a predicat își atrage asupra lui osândă, pierzând și credibilitatea credincioșilor săi. „ Nu sufăr atât cât sunt mustrat de alții, cât sufăr când mustru pe alții pentru păcatele de care sunt vinovat și eu.Conștiința îl mustră îndată pe predicator, când acesta, cu toate că are însărcinare de a învăța pe alții, cade în aceleași păcate ca și ucenicii săi, când împreună au nevoie de aceleașimustrări.Asta face ca durerea predicatorului să fie mai mare decât a ascultătorilor”[3]

Credincioșii au nevoie să vadă și să înțeleagă Credința Creștină, să o trăiască aici și acum . De aceea e nevoie ca preotul să aiba curajul să se poată exprima în cuvântul său de învățătură asupra subiectelor cotidiene, indiferent că vorbim de corupție sau criză economică, desfrânare sau onanie, homosexualitate sau abort.Dacă vrem ca ceea ce predicăm înaintea credincioșilor să fie în conformitate cu învățătura Sfinților Părinți, trebui să avem curaj, dragoste și socoteală dreaptă sau întrun cuvânt să avem echilibru.

Mihai Cionca

Note:

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur - „*Predici la Sărbători Împărătești și cuvântări de laudă la Sfinți*”, traducere din limba greacă: Preot profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002, pag.459

[2] Ibidem, pag.460

[3] Ibidem, pag.461

TRADUCERI INEDITE DIN PĂRINȚII BISERICEȘTI

ORATIO DOMINICA

(partea a III-a)

Cum dicimus: Fiat uoluntas tua sicut in caelo et in terra, nobis ab illo precamur ipsam oboedientiam, ut sic in nobis fiat uoluntas eius, quem ad modum fit in caelestibus ab angelis eius. (ed. A. Goldbacher, CSEL, 44)

Când spunem: *Facă-se voia Ta precum în cer și pe pământ*,^[1] cerem pentru noi de la Dumnezeu o asemenea supunere, încât <să putem> împlini voința Lui, precum o împlinesc îngerii în ceruri.

(FER. AUGUSTIN, *Scrisori*, 130, XI, 21)

traducere din lb. latină și note explicative de

CORNELIU CLOP

Note:

[1] *Cererea a III-a:*

Sf. CIPRIAN, *op. cit.*, pp. 471-473: „Adăugăm și zicem: *Facă-se voia Ta în cer și pe pământ*, nu pentru ca Dumnezeu să facă ce vrea El, ci pentru ca să putem noi face ce vrea Dumnezeu. (...) De vreme ce avem trupul din pământ și sufletul din cer, suntem în același timp pământ și cer și de aceea ne rugăm să se facă voia lui Dumnezeu și-ntr-o parte și-n cealaltă, adică și în corp și în spirit. Căci este luptă între corp și spirit și zilnică neînțelegere și confruntare între acești doi adversari...”

Sf. IOAN GURĂ DE AUR, *op. cit.*, p. 232: „Cererea aceasta vrea să spună: După cum acolo sus în cer toate se petrec fără de nici o piedică, iar îngerii nu împlinesc numai unele porunci, iar pe altele le

calcă, ci pe toate le fac și cu toții se supun, că «sunt puternici în virtute, spune psalmistul, făcând cuvântul Lui» (Ps. 102, 21), tot așa învrednicește-ne și pe noi oamenii să nu facem numai pe jumătate voința Ta, ci să o împlinim în întregime, așa cum voiești Tu!”

ORIGEN, *op. cit.*, p. 254: “Iar, dacă, așa cum se face în cer voia lui Dumnezeu, va fi împlinită și de noi pe pământ, atunci și noi ne vom asemăna ființelor cerești, fiindcă și noi purtăm chipul cel ceresc și atunci vom moșteni împărăția cerurilor, iar cei care vor veni după noi, pe pământ, vor cere să fie asemenea nouă, care vom fi în ceruri.”

PERSONALITĂȚI ROMÂNEȘTI

ION CREANGĂ

Data nașterii lui Creangă este incertă. El însuși afirmă în *Fragment de biografie* că s-ar fi născut la 1 martie 1837. O altă variantă o reprezintă data de 10 iunie 1839, conform unei mitrici (condici) de nou-născuți din Humulești, publicată de Gh. Ungureanu. Creangă a mai avut încă șapte frați și surori: Zahei, Maria, Ecaterina, Ileana, Teodor, Vasile și Petre. Ultimii trei au murit în copilărie, iar Zahei, Maria și Ileana în 1919.

Tinerețea lui Creangă este bine cunoscută publicului larg prin prisma operei sale capitale *Amintiri din copilărie*. În 1847 începe școala de pe

lângă biserica din satul natal. Fiu de țăran, este pregătit mai întâi de dascălul din sat, după care mama sa îl încredințează bunicului matern ("tatal mamei, bunicu-meu David Creangă din Pipirig"), David Creangă, care-l duce pe valea Bistriței, la Broșteni, unde continuă școala. În 1853 este înscris la Școala Domnească de la Târgu Neamț sub numele Ștefănescu Ion, unde îl are ca profesor pe părintele Isaia Teodorescu (*Popa Duhu*). După dorința mamei, care voia să-l facă preot, este înscris la *Școala catihetică din Fălticeni* ("fabrica de popi"). Aici apare sub numele de *Ion Creangă*, nume pe care l-a păstrat tot restul vieții. După desființarea școlii din Fălticeni, este silit să plece la Iași, absolvind cursul inferior al Seminarului teologic "Veniamin Costachi" de la Socola.

S-a despărțit cu greu de viața țărănească, după cum mărturisește în *Amintiri*:

„Dragi mi-erău tata și mama, frații și surorile și băieții satului, tovarășii mei de copilărie, cu cari, iarna, în zilele geroase, mă desfătam pe gheață și la sănii, iar vara în zile frumoase de sărbători, cântând și chiuind, cutreieram dumbrăvile și luncile umbroase, ținările cu holdele, câmpul cu florile și mândrele dealuri, de după care îmi zâmbeau zorile, în zburdalnica vârstă a tinereții! Asemenea, dragi mi-erău șezătorile, clăcile, horile și toate petrecerile din sat, la care luam parte cu cea mai mare însuflețire.”

Din 1855 până în 1859 urmează cursurile seminarului iar apoi, luându-și atestatul, revine în satul natal. Se însoară mai târziu la Iași cu Ileana, fiica preotului Ioan Grigoriu de la biserica *Patruzești* de

sfinți din Iași, devenind diacon al acesteia (26 decembrie 1859).

La 19 decembrie 1860 se naște fiul său Constantin.

În 1864, Creangă intră la *Școala preparandală vasiliană de la Trei Ierarhi*, unde l-a avut profesor pe Titu Maiorescu. Acesta îl aprecia foarte mult și l-a numit învățător la Școala primară nr. 1 din Iași.

După ce timp de 12 ani este dascăl și diacon la diferite biserici din Iași, este exclus definitiv din rândurile clerului (10 octombrie 1872), deoarece *și-a părăsit nevasta, a tras cu pușca în ciorile care murdăreau Biserica Golii și s-a tuns ca un mirean*, lucruri considerate incompatibile cu statutul de diacon. (În 1993, el a fost reprimat post-mortem în rândurile clerului). Ca urmare a excluderii din cler, ministrul Tell îl destituie și din postul de institutor, însă venirea lui Titu Maiorescu la minister contribuie la renumirea sa pe acest post. A colaborat la elaborarea a patru manuale școlare.

În 1873 se încheie procesul său de divorț, copilul său de 12 ani fiindu-i dat în îngrijire. A căutat o casă în care să se mute, alegând o locuință în mahalaua Țicău (*bojdeuca*).

În 1875, îl cunoaște pe Mihai Eminescu, atunci revizor școlar la Iași și Vaslui, cu care se împrietenește. Între 1875 și 1883, la îndemnul poetului, scrie cele mai importante opere ale sale. Între 1883 și 1889 a fost bolnav de epilepsie și a suferit foarte mult la aflarea bolii și apoi a decesului lui Eminescu, și al Veronicăi Micle.

Ion Creangă moare pe data de 31 decembrie 1889, în casa sa din cartierul Țicău. Este înmormântat la 2 ianuarie 1890 la cimitirul Eternitatea din Iași.

Basmele

Imaginea lui Ion Creangă pe o marcă poștală din Republica Moldova.

În primul volum postum sunt publicate basmele. Culese din gura poporului de către un povestitor care însuși crescuse în mijlocul lumii din sate, ele au un farmec deosebit, au expresiuni, construcții și gândiri ciudate care se vor personifica în *Ivan Turbincă*. În aceasta din urmă regăsim tema din *Toderică*, povestirea lui Costache Negruzzi. Aici Dumnezeu blagoslovește turbincă lui Ivan ca să intre într-însa cine o vrea Ivan și fără voia lui să nu poată ieși.

A doua categorie de lucrări a lui Creangă o formează anecdotele, povestiri cu dezvoltări lungi, cu o intrigă bine condusă și cu subiecte mai adesea din istoria noastră contemporană. În "Cinci pâini" aflăm o satiră la adresa judecătorilor și avocaților, pe care îi numește: "ciorogari, porecliși și apărători". În două din ele aflăm o persoană istorică foarte interesantă. Ion Roată, unul dintre deputații țărani în divanul ad-hoc. Cea intitulată "Ion Roată și Unirea" este o glumă cu multă finețe satirică la adresa stratului conducător al țării, care nu voiește a recunoaște drepturile țărănimii. Pe când se discutau punctele programului partidului unionist prin toate cercurile sociale din Moldova, mai mulți boieri, membri ai partidului, cheamă pe deputații țărani ca să le explice programa și în special chestiunea „Unirii”. Toți țăranii păreau convinși de argumentele boierilor afară de Moș Ion Roată.

În cele din urmă unul din boieri îl invită să ridice singur o piatră mare ce se afla în grădină. Neputând s-o facă singur, Roată e ajutat de ceilalți țărani. "Acum ai înțeles", întreabă boierul. Roată răspunde: *Am înțeles așa, că până acum noi țăranii am dus fiecare câte o piatră mai mare sau mai mică pe umere, însă acum suntem chemați a purta împreună tot noi, opînca, o stîncă pe umerele noastre.*

Prima parte a operei lui Creangă o formează precum am vazut, mai mult reproducerea producțiilor poporane. Ne-am înșela însă dacă l-am socoti ca un culegător de folclor: trebuie să-l privim ca pe unul ce a trăit la țară, a supt oarecum suculele acestei literaturi poporane și apoi a dat drum liber fanteziei sale.

De aceea basmele și poveștile lui, deși înfățișează în mod admirabil spiritul poporului de la țară, pun însă în evidență însușirile lui literare proprii.

O altă față, mai puțin cunoscută, a lui Creangă este cea a poveștilor licențioase: *Povestea poveștilor*.

Amintiri din copilărie

Amintirile din copilărie reprezintă partea cea mai personală a operei lui Creangă. Acestea i-au stabilit reputația de mare prozator. Într-adevăr, alcătuirea meșteșugită a frazei, în care se vede totuși tonul poporan, - scoaterea la iveală a multor provincialisme cu o putere de expresie deosebită, vivacitatea narațiunii și sinceritatea cu care povestește cele mai intime detalii ale vieții lui de copil, toate acestea fac din opera lui Creangă una din cele mai însemnate opere ale literaturii române.

http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_creanga

CENTRUL LUMII

Dumnezeu este frumusețea absolută, iar oglindirea principiului dumnezeiesc este revărsat în lume. Ca act de creație, arta este caracteristică numai omului, nici lumea animală, nici natura organică nu cunosc fenomenul artei.[1] Frumusețea este prezentă în lume ca emanație a dumnezeirii, iar arta poate fi numită vas al frumuseții.

Pentru noi, frumusețea este expresia exterioară a armoniei, iar armonia este principiul dumnezeiesc a cărei emanație o observăm în lume. Prezența armoniei în lume ține de natură mistică, fiind un dar dumnezeiesc. Natura și arta sunt niște recipiente care găzduiesc acest principiu absolut.[2] Arta în sine generează talent, iar talentele sunt posibile în tehnică și în meșteșuguri. O lucrare de artă, pe lângă calitățile sale artistice trebuie să aibă și un sens ideatic, o concepție despre lume, un subiect.[3]

Sensul ideatic pe care l-am abordat în această lucrare este de natura religioasă. Centrul lumii este un subiect filozofic pe care l-am primit ca tematică de reprezentare vizuală la una dintre orele de atelier. Cum puteam să interpretez acest subiect și pe cine puteam să propun în reprezentarea mea vizuală ca fiind centru al lumii, decât pe cel ce a creat-o, în viziunea mea, centrul lumii îl reprezintă Hristos, lumina care luminează lumea.[4]

Pentru această lucrare am folosit ca sursă de inspirație Icoana Pantokrator, icoană bizantină așezată pe bolta naosului și care îl reprezintă pe Iisus Hristos ca împărat al lumii. Pantokrator din greacă este o traducere a unuia dintre numeroasele denumiri

ale lui Dumnezeu și în traducere înseamnă "Cel Atotputernic", o altă traducere mai literară este "Susținătorul lumii". În această icoană este centrat Hristos, care în mâna stângă ține Cuvântul Sacru, Evanghelia, iar cu mâna dreaptă binecuvintează. Inspirându-mă din această icoană, în lucrarea mea centrul de interes al acesteia îl ocupă Hristos, care este sugerat printr-un punct, capătă o formă simbolică a Mântuitorului. Inspirându-mă din icoana Pantokrator, lucrarea mea exprimă realitatea centrală a credinței creștine, Divinitatea, creator și susținător al întregii lumi, Divinitate vizibilă în persoana lui Iisus Hristos.

Când spunem lume, se înțelege atât natura cât și umanitatea, solidaritatea dintre om și natură este dat în însăși actul creației.[5] Dumnezeu este existența absolută, fiind sursa întregii existențe. Motivul și scopul creerii lumii trebuie căutat în Dumnezeu însuși. Sfântul Grigorie de Nyssa afirmă că: "Astfel Dumnezeu Cuvântul, Înțelepciunea, Puterea, a fost creatorul naturii umane, nu împins din necesitate la crearea lumii, ci în virtutea iubirii sale pentru această ființă. Dumnezeu a creat lumea din bunătate, ca să facă părtăș și alte ființe iubirii Lui." [6] La început pământul era acoperit cu ape, iar la porunca Dumnezeiască a-au strâns apele iar pământul a primit propria sa podoabă, fiind înfrumusețat cu tot felul de ierburi și de plante. Porunca Dumnezeiască a pus în lume puterea de creștere, de nutriție care este asemănătoare puterii de naștere. La porunca creatorului pământul a produs tot felul de specii de animale, de târâtoare, iar toate acestea sânt

întrebuințarea potrivită a omului.[7] Prin cuvântul lume, univers sau cosmos înțelegem tot ceea ce există în afară de Dumnezeu, inclusiv omul. Creerea lumii nu se poate datora unei întâmplări, ne arată Sfinții Părinți, căci întâmplarea nu este creatoare de armonie, cum vedem că există în lume. Dacă există armonie, înseamnă că trebuie să existe o ființă inteligentă care a creat lumea în întocmirea ei frumoasă, iar acesta este Dumnezeu. El a adus-o la existență din toată neexistența, adică din nimic, iar în concepția mea acesta se poate numi centru al lumii. Lumea este opera Lui Dumnezeu creată nu dintr-o materie existentă din veșnicie ci din nimic și este destinată îndumnezeirii.[8] Scopul creeri lumii este preamărirea lui Dumnezeu și fericirea creaturilor însăși, după învățătura creștină

lumea fiind creată ca dar pentru oameni. Prin creerea lumii, Dumnezeu ne arată iubirea Sa față de noi toți.[9]

Făpturile create de Dumnezeu, nevăzute și văzute, organice și anorganice, însuflite și neânsuflite, formează un întreg unitar și armonios, cerul și pământul numite univers, cosmos sau lume. Din punct de vedere compozițional, lucrarea este efectuată în tehnica picturii în ulei, iar culoarea dominantă este albastrul. Albastrul preînchipuind un veșmânt – simbol al puterii bucuriei și al curăteniei desavârșite, fiind aerian și terestru capătă un caracter infinit. Albastrul indică o atitudine morală, calmă și pașnică, încrezătoare în relație cu mediul.[10] Pentru a

Realizat de Maria Bronț

sugera cât mai bine centrul lumii, centrul credinței, structura compozițională a lucrării am înscris-o în cercuri, care la rândul lor se compun într-un dreptunghi. Cercurile sânt pictate în diferite nuanțe de albastru, albastru grizat, negru pe alocuri care este o nonculoare și simbol al necunoscutului. Când spunem lume, spunem viața, iar când spunem viață înțelegem mișcarea, timpul este măsura mișcării sau a schimbării, iar fiindcă mișcarea este legată de lume putem spune că aceasta face parte din aceasta. Timpul și spațiul sunt condițiile în care există lumea, creația întreagă^[11], iar pentru a sugera acest lucru am folosit o compoziție dinamică. Dinamismul lucrării este dat de axele verticale care sugerează în spațiul pictural mișcarea. Lucrarea o mai putem interpreta ca fiind un ceasornicar care măsoară timpul acestei lumi, în centrul cărea se află Dumnezeu cel veșnic, “Atoțiitorul, Cel ce era, Cel ce este și Cel ce vine”(Apoc. 4, 8). Cel ce e înainte de timp, pentru că timpul e de la El, se îngrijește de scurgerea timpului.

Lumea, neavându-și existența de la sine, rămâne continuu sub activitatea nemijlocită și în dependență de puterea dumnezeiască. Puterea dumnezeiască conservă lumea, nu prin sine, ci folosindu-se de puterile fizice și spirituale și de legile lumii astfel încât una și aceeași faptă este produsul lui Dumnezeu, iar pe de altă parte al fapturii.^[12] Lucrarea prin care Dumnezeu se îngrijește de lume se numește Pronie sau Providență. Prin Pronie Dumnezeu păstrează lumea în totalitatea ei, fiecare lucru și ființă în parte le ocrotește, Sfântul Ioan Gură de Aur spune că “Dumnezeu nu

numai că a adus la lumină zidirea, dar după ce a adus-o, o îngrijește. Prin Pronie Dumnezeu păstrează lumea și o conduce, conlucrând cu puterile făpturilor nu fără ele.^[13] Sfinții Părinți accentuează necesitatea Providenței Dumnezeiești, spunând că negarea ei înseamnă negarea oricărei religii și morale.^[14] Sfântul Maxim Mărturisitorul subliniază faptul că Dumnezeu a creat lumea pentru om și o conduce spre deplină conlucrare cu El, numai omul putând devenii astfel martorul slavei și bunătății lui Dumnezeu, arătată prin lume, numai omul se poate bucura în mod conștient de iubirea Lui Dumnezeu.^[15] Prezența omului în lume am sugerat-o în lucrare prin aplicarea palmii înmuiate în culoare. Astfel pata de culoare sub forma unei palmei a căpătat în lucrare simbolul omenirii, a vieții, mâna fiind una dintre părțile cele mai importante ale corpului cu care omul își câștigă existența. Omul a primit de la Dumnezeu binecuvântarea de a stăpâni pământul și de al supune, în această ipoteză, omul ca ființă rațională este capabil să privească lumea nu numai pentru folosul propriu, ci și ca pe un dar care trebuie păstrat și îngrijit cu responsabilitate. Omul completează munca de ocrotire a naturii și își asigură propria hrană muncind cu ajutorul mâinii. De asemenea, omul are și puterea de a transforma elementele lumii materiale. Astfel, prin amprenta rațiunii și a sensibilității sale, omul prelucrează elementele lumii materiale cu ajutorul mâinilor și astfel își pune amprenta rațiunii și a sensibilității sale materiei prin diverse activități creatoare. Și arta este o activitate creatoare prin care

omul rațional își lasă amprenta sensibilității sale materiei, cu ajutorul mâinilor. Creația omului este limitată și se întemeiază pe creația din nimic a lui Dumnezeu. Creată din nimic, lumea este limitată în resursele ei pentru om. Prin limitele ei este limitat și omul însuși de către Dumnezeu, de aici și frâna pusă egoismului nostru pentru grija de a împărtăși frățeste cu ceilalți semeni ai noștri.[16]

Lume și omul tind spre Dumnezeu, fiindcă sânt creația Lui, cu toate acestea omul s-a îndepărtat de Dumnezeu și sa alipit de cele pământești, căutând răspunsul existenței sale în lucruri și practici străine de Dumnezeu. Una dintre aceste practici străine de Dumnezeu este ghicitul în palmă a viitorului recurgând la metoda interpretării liniilor din palmă, linii cu care omul se naște. Aceste practici sunt obiceiuri păgâne care îndepărtează pe om de Dumnezeu, cel care cunoaște toate dedesupturile: cele trecute, cele prezente, cele viitoare. El care cunoaște toate din veci, știe înainte de facerea lumii ce se va întâmpla până în ultimele clipe ale acesteia. În momentul în care am fost creați, Dumnezeu cunoștea rostul nostru înainte de facerea pământului și a veacurilor. Dumnezeu știe toate câte se vor întâmpla prin libera voință a oamenilor, dar această preștiința nu nimicește liberul arbitru sau libera hotărâre a fiecărei dintre noi.[17] De aici în lucrare liniile din palmă sugerate cu o culoare albastru deschis, toate duc spre centrul de interes, spre centrul lumii care este Dumnezeu, cel care știe, aude și vede toate. Spre acel care la creat pe fiecare om unic în felul lui și i-a dat

libertatea de a alege, de aceea este bine să nu nădăjduim în astfel de practice, ci numai în Dumnezeu. Nădejdea creștină este dorul și așteptarea cu încredere a împlinirii tuturor bunătăților făgăduite de Dumnezeu omului care face voia Lui, fiindcă Dumnezeu este credincios în tot ce făgăduiește.[18] Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că Dumnezeu Se descoperă omului prin două cărți: una este lumea, natura iar cealaltă este Cuvântul lui Dumnezeu. Iată lumea poate fi o carte deschisă care ne vorbește despre ziditorul ei. Mântuirea lumii prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, după sfatul voii Sale, ca și creerea lumii tot prin Fiul (Ioan.1, 3) își are temeiul în marea iubire și bunătate a Lui Dumnezeu[19], care în opinia mea poate fi numit "Centru al Lumii".

În lucrarea de față am dorit să exprim privitorului, printr-un limbaj vizual și plastic, o viziune proprie și un răspuns la întrebarea: "Cine ar putea fi numit Centru al Lumii?"

Maria Bronț

Note:

[1] Nikolaie M.Tarabukin, *Sensul icoanei*, Ed. Sophia, București, 2008, pag. 37

[2] ibidem, pag. 45

[3] ibidem, pag. 32

[4] *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, vol. 2, E.I.B.M.B.O.R, București, 1978, pag. 31

[5] Pr.prof.dr. Dumitru Radu, *Îndrumări misionare*, E.I.B.M.B.O.R, București, 1986, pag. 131

[6] ibidem, pag. 141

[7] Pr. Dumitru Fecioru, *Izvorul ortodoxiei*, E.I.B.M.B.O.R, București, 1943, pag. 115

[8] Pr.prof.dr. Dumitru Radu, op. cit., pag. 136

[9] ibidem, pag. 147

- [10] Liviu Lăzărescu, *Culoare în artă*, Ed. Polirom, 2009
- [11] Pr.prof.dr. Dumitru Radu, op. cit., pag. 138
- [12] Hristus Andrutsoș, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene*, Ed. Arhidiecezane, Sibiu, 1930, pag. 127
- [13] *Învățăături de credință creștin-ortodoxe*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1952, pag. 76
- [14] Hristus Andrutsoș, op. cit., pag. 129
- [15] Pr.prof.dr. Dumitru Radu, op. cit., pag.142
- [16] *ibidem*, pag. 134-135
- [17] *Învățăături de credință creștin-ortodoxe*, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Ed. Doxologia, 2009, pag. 52
- [18] *ibidem*, pag. 185
- [19] Pr.prof.dr. Dumitru Radu, op. cit., pag. 291

POEZIE

Artă

Artă, tu străbuna lumii
Plină ești de frumuseți,
Ești un dar din veșnicie
Ești minunea acestei vieți.

Tu ne-ncanti a noastre simțuri

Văz, auz și pipăit
Izvorâtă din adâncuri,
Ești talant neprețuit.

Și pe sunet de orchestră
Te undui pe ring de dans,
Iar o pensulă pictează
În culori al fetei vals.

Iar pe scena de la teatru
Joacă-n piesă mulți actori,
Și se-nchină toți în fața
Publicului spectator.

Și cu vocea-armonioasă
Cântă un vestit solist,
Transmițând prin melodie
Sentimente de artist.

Un vers dintr-o poezie
Scrisă de un blând poet,
Armonie de cuvinte
Scrisă-n strofe pe caiet.
Descreștînd a noastre frunzi

E artistul bucuriei,
Comic și haios fiind
E maestrul comediei.

Tu zeiță-ntre științe
Creezi vaste frumuseți,
Ca Fecioara între Sfinți
Atât de măreață ești.

De la dans, la comedie,
Muzică și poezie,
Teatru, toate-s armonie,
Artă, ești o bogăție!

Maria Bronț

A FI PLĂCUT CELOR DIN JUR

Prezentarea

În general, două persoane se prezintă una alteia atunci când există o a treia care să facă acest serviciu. Bineînțeles, fac excepție relațiile de serviciu. Cum se fac, totuși, prezentările și, mai ales, cum să ne comportăm într-o asemenea împrejurare?

- O prezentare corectă presupune obligatoriu (în ordine): o ușoară înclinare a capului, o strângere de mână, un schimb de replici.
- La serviciu, prezentarea se face celui cu o funcție mai înaltă.
- Bărbatul dă întâietate femeii.
- Între femei are întâietate cea mai în vârstă, iar în cazul unei vârste mai apropiate, cea căsătorită are prioritate.
- Între bărbați are prioritate cel mai în vârstă în afara unor împrejurări când trebuie ținut seama de ordinea ierarhică.
- Datorăm respect deosebit persoanelor de frunte ale vieții social-politice, culturale, științifice.
- Este total neelegant să vorbești familiar unei persoane abia cunoscute sau să o „tutuiști”.
- Nu recomandăm pe oricine și oricui. Spre exemplu, este recomandabil să nu prezentăm o persoană despre care – cu toate că o cunoaștem – nu avem o impresie foarte bună.
- Întotdeauna se prezintă o persoană singură unui grup.

Datul Mâinii

A da mâna este o formă de manifestare a respectului reciproc și face parte din ceremonialul salutului. Evident, problema care se pune, însă, înainte de toate, este aceea ca mâna întinsă să fie curată, nu umedă, transpirată etc.

Datul mâinii este „standarizat” de multă vreme. Gestul are numeroase nuanțe: poate fi călduros, amical, condescendent, rece, fugitiv, sec. Unii consideră că n-au dat mâna cu tine dacă nu ți-au sfărmat mâna. Alții nu-ți dau decât trei degete, două sau capătul unuia singur. În realitate, mâna se dă cu palma întreagă, într-o strângere ușoară și de scurtă durată. Oricum, gestul în sine presupune respectarea unor reguli:

- Nu întinde-ți niciodată mâna unei femei. Așteptați ca ea să v-o ofere. Are dreptul s-o facă sau nu.
- Cu toate acestea, se admite că un bărbat în vârstă poate da el mâna unei fete sau unei femei foarte tinere.
- Persoanele în vârstă oferă mâna celor mai tinere, superiorul inferiorului. Numai o persoană nepoliticoasă va inversa această ordine.
- Bărbatul nu dă niciodată mâna stând pe scaun.
- Se întinde întotdeauna mâna dreaptă. Dacă în dreapta aveți pachete, le treceți în mâna stângă și numai după aceea întindeți mâna.
- Nu puteți refuza, în nici un mod, chiar politicos, o mână care vi se întinde.
- La intrarea unei persoane străine sau birou, vă ridicați în picioare și-i întindeți mâna.

- În cazul întâlnirii a două grupuri, ordinea în care se dă mâna este următoarea: femeile își strâng mâna, apoi femeile oferă mâna bărbaților și, în sfârșit, bărbații își dau mâna între ei.
- Nu se Ține mâna care vi s-a oferit. Dreptul la inițiativa retragerii ei o are persoana căreia i se cuvine mai multă atenție.

Paul Top

NATURA ȘI OMUL

Strugurii și Mustul

—un izvor de sănătate—

Pentru că este toamnă, dar mai ales pentru că toamna se culeg bobocii, sau mai bine spus bobii de struguri, ne-am decis să vorbim despre struguri și must.

Tradiția veche, spune că un pahar de must băut zilnic, timp de doua-trei săptămâni, face mult mai multe decât cea mai puternică cremă anti-îmbătrânire. Aceași regulă este valabilă și pentru struguri. Încă din cele mai vechi timpuri, doamnele și domnișoarele profitau de fiecare toamnă, pentru a consuma struguri, și implicit pentru a lua doza de tinerețe veșnică conținută în boabele de struguri. Studii avansate au demonstrat că strugurii au o acțiune de detoxifiere a organismului, datorită antioxidantilor pe care îi conține. Datorită acestor antioxidanți, strugurii acționează împotriva radicalilor liberi, cei care se sunt vinovați de procesul de îmbătrânire.

Totuși, efectele benefice ale strugurilor, sunt date de substanțele conținute: glucoza, vitaminele B, B₁ și B₂, aminoacizi acizi organici care le conferă gustul și mirosul – acizii tartric și malic –, minerale, mai ales potasiu, calciu, magneziu. De aceea, strugurii sunt recomandați celor care țin regim, datorită conținutului scăzut de sodiu, dar mai ales bolnavilor de inimă.

Strugurii pot face parte din orice regim de slăbit sau cură de slăbire. Aproximativ 100 de grame de struguri reprezintă 80-90 de calorii, iar aportul energetic este de aproximativ 370 kilojouli: un aport energetic important, cât al unei ciocolate, numai că nu îngrașă așa de tare ca ciocolata.

Mustul păstrează o parte din proprietățile strugurilor. Un pahar de must băut în fiecare zi, aduce un aport mai mic de vitamine și minerale, pentru ca prin îndepărtarea cojilor, se pierde o parte din vitamine și fibre, care asigură tranzitul intestinal, ceea ce prezintă un dezavantaj pentru persoanele care au probleme de colon. Totodată, mustul are un conținut ridicat de zahăr, și este contraindicat diabeticilor.

100 de grame de struguri conține: Calorii 60; Apă 75%; Proteine 2,1 g; Lipide 1,7 g; Glucoză 8 g; Fructoză 8 g; Potasiu 200 mg; Fibre 1 g; Vitamina C 3 mg; Caroten 15 microg;

GHIDUL TIPURILOR DE CEAI

(partea 2)

Dacă în prima parte am enumerat principalele soiuri de ceai din China, este acum rândul ceaiurilor

negre din India. De fapt, toate sortimentele de ceai produse în această țară sunt negre.

Ceaiul Assam

Unul din ceaiurile clasice indiene, este cultivat în valea Brahmaputra din nord-estul Indiei. Este un ceai tare, cu gust de malț. Cel mai de calitate ceai Assam conține și muguri nedeschși din tufișuri, cunoscuți sub numele de Tippy Assam.

Ceaiul Darjeeling

Un alt ceai popular din nordul Indiei, acest soi se remarcă prin aroma sa delicată și distinctivă. Micile sale frunze crăpate produc o băutură ușoară, aurie cu o aromă subtilă. Tufele din grădinile de ceai de la poalele munților Himalaya au frunze mari din care se produce un ceai cu o aromă unică de "muscat" – struguri copți și parfumați. Cel mai notabil soi de Darjeeling este Darjeeling Broken Orange Pekoe, supranumit și sampania ceaiului.

Ceaiurile Ceylon

Sunt ceaiuri produse în Sri Lanka (fostul Ceylon), crescute la o altitudine de peste 2000 m, sunt de o calitate fină, fiind bogate în aromă și culori.

Ceaiul Kandy

Acest ceai este remarcat pentru calitatea sa extraordinară, fiind puternic, atrăgător pentru cei cărora apreciază în mod deosebit o băutură tare.

Ceaiul Nuwara Elz

Este un ceai ușor, strălucitor, cu o aromă foarte parfumată, din care se produce o băutură excelentă mai ales în combinație cu felii de lămâie.

Ceaiul Uva

Este un ceai cu aromă fină, crescut pe pantele de est ale munților din India centrală.

<http://www.gradina.ro>

AVORTUL ȘI TRAUMELE SALE DE FACTURĂ PSIHOLOGICĂ

„Dragostea îi sfătuiește pe bărbatul și femeia care sunt uniți prin căsătorie să nu dorească niciodată ca unul să se despartă de celălalt. Tot aceasta, îi îndeamnă pe părinți să-și iubească copiii, iar pe copii să-i slujească pe părinții lor”.^[1] "Doamne, Tu m-ai alcătuit în pântecul mamei mele. Te voi lăuda, că sunt o făptură așa de minunată" (Psalmul 138) La nașterea unui copil toată făptura se minunează și se întreabă: „Ce va fi oare acest copil?” (Lc. 1,66) Pentru că noul născut, care este înzestrat cu suflet și voință liberă, poate deveni un savant, un erou, un sfânt, adică un om desăvârșit sau dimpotrivă un slujitor al maleficului.

Cunoaștem că inima apare prima în zigotul format. Mai cunoaștem că la moarte e organul care se răcește ultimul. Adesea zicem: „Mă doare inima de necazul tău!” Însuși Dumnezeu a creat-o pe Eva în dreptul acestui organ, din coasta cea mai apropiată de inimă. Femeia nu trebuie să uite niciodată acest lucru. Ea poate să creeze pe mai departe această stare de căldură, care poate ajunge până la iubire, starea supremă prin care Dumnezeu ne-a creat, starea în care noi trebuie să rămânem. Tot ea pare a deține

cheia viitorului unui popor. Până și marile imperii s-au distrus din pricina lipsei mamelor, pentru că femeia – cu excepția celor care se călugăresc – nu își are justificare dacă nu naște, crește și educă.[2]

Este necesară o aprofundare a problemelor cu care se confruntă societatea actuală, probleme existente și în trecut, dar care au o rezonanță puternică și în prezent, fiind de actualitate. Este mai precis, vorba despre avortul la cerere sau crima legalizată. Care poate fi factorul determinant ce o aduce pe femeie în pragul acestei atitudini? În primul rând o depărtare față de divinitate, inconștientizarea proniei Lui Dumnezeu, care face să mențină vie întreaga suflare de viață, un sentiment al deznădejdiei, o răceală față de propriul rod, lipsa unui sprijin și a unei ambianțe corespunzătoare din familiile lor, vină la care iau parte unii bărbați din pricina nepăsării și implicit a viciilor de care sunt guvernați. Statisticile cutremurătoare arată că numărul avorturilor din ultimii cincizeci de ani este mai mare decât populația actuală a țării.

În această privință medicina se abate de la rolul taumaturgic (vindecător), relația medic-pacient se inversează, își pierde valoarea, pentru că, la medic se prezintă de fapt doi pacienți sănătoși: unul dintre ei pleacă bolnav, iar celălalt moare. Rezultatul este nefast atât pentru trup, cât și pentru suflet. În momentul acela are loc o pruncucidere, o faptă deosebit de gravă, având în vedere lipsa posibilității de apărare a copilului. Se fac responsabili de acest lucru atât mama, cât și medicul, indiferent de incapacitatea statului de a

promulga o lege care să vină în sprijinul acestor victime. S-a dovedit cu ajutorul unor aparate performante că în momentul avortului, copilul simte durerea și pericolul care îl determină să se refugieze în cealaltă parte a uterului. Un medic englez, dr.med. Ellen Grant, în cartea sa privitor la contracepție „The Bitter Pill”(Pilula amară): „Sănătatea femeilor a fost jertfită pe altarul planificării populației”.

Pe lângă pierderea copilului, avortul aduce urmări fizice asupra mamei(din care unele pot provoca moartea) din care amintim: leziuni, hemoragii, starea septică(otrăvirea sângelui), tromboembolie(cheaguri de sânge care astupă vasele sanguine), cicatrici.

Urmările de factură psihică constau în: depresii, sentimente de vinovăție, tristețe, insomnii, coșmaruri, atacuri de anxietate, frustrare, pierderea respectului de sine, pierderea motivației, pesimism, reacții psihotice acute, reacții schizofrenice, psihoză afectivă (chiar pierderea memoriei, dificultăți de concentrare).

Sigur mărturiile celor care au făcut avort sunt de regret: Nu aș mai face-o niciodată, indiferent de părerea celor din jur. Odată cu el a murit ceva din mine. Am coșmaruri în care îmi apare o fetiță ce mă întreabă mereu: De ce?Acest vis și privirea fetei mă urmăresc continuu de când am avut acea intervenție. De ce nu mi-a spus nimeni ce va urma? Poate fi întrebarea cea mai frecvent pusă. Ele încearcă să se îndrepte sfătuind pe toate celelalte femei să nu procedeze întocmai.

În pofida gravității acestei fapte, avortul nu împiedică ca iubirea Lui Dumnezeu să se reverse și asupra acestor femei, asupra copiilor, fapt pentru care multe își schimbă atitudinea și raportarea lor la problemele actuale privind moralitatea. Unele devin chiar exemple de reală pocăință. Să nu uităm că a greși e omenesc, iar a persista în greșeală este cu totul altceva. Să privim aceasta ca pe o întoarcere a omului spre normalitatea pe care a voit-o Dumnezeu dintru început, recunoașterea faptei comise, îndreptarea.

Fie ca Preabunul Dumnezeu să trezească în noi conștiința sădită, credința, nădejdea și dragostea absolut necesare mântuirii noastre!

Ioana Filipci

Note:

[1] Trad. Ieroschimonah Ștefan Nuțescu, *Picături de înțelepciune*, Editura Evangelismos, București, 2007, pag. 18

[2] Tănase Nicolae, *De la prietenie la iubire : căsătoria – Taina iubirii creștine*, Editura Agaton, Iași, 2011, pag. 13-14

VIVA ACADEMIA

După un ultim pas, plin de emoții din viața studenților, acela al sesiunii de examen, au intrat într-o bine meritată și așteptată vacanță. Unde fiecare dintre studenți, au petrecut o perioadă de relaxare: unii întorcându-se la locurile natale fiind departe de casă în timpul perioadei de studiu, alții bucurându-se de rezultatele obținute în timpul anului universitar și împărtășindu-le și celor dragi, iar alții profitând de taberele studențești, la munte sau la mare oferite de universitate, unde au legat noi prietenii cu alți

studenți de la alte facultăți și universități din țară. Însă după o vară plină, studenți și-au încărcat forțele proprii, pregătindu-se pentru noul an universitar care îi așteaptă, pentru a putea face față noilor cerințe ale profesorilor. Astfel în luna septembrie a avut loc ultima perioadă de restanțe, a anului universitar 2011-2012, iar la Facultate de Teologie Ortodoxă a început cu data de 3 septembrie sfârșindu-se cu data de 15 septembrie. Unde au participat studenți care în timpul anului au avut parte de unele piedici, iar acum plini de încredere au încercat să obțină cele mai bune rezultate posibile. Pe sfârșitul luni septembrie toți studenți erau nerăbdători de grandiosul început al noului an universitar 2012-2013. Să-și reîntâlnească colegii și totodată să cunoască noii colegi din ani inferiori și în specil să-și cunoască noile materii pe care le vor studia pe parcursul anului. Însă datorită unei vești neașteptate, studenți Universității din Oradea au întâlnit o clipă de tristețe, cu privire la trecerea de la cele pământești la cele cerești, a primului rector al Universității din Oradea, a domnului Teodor Maghiar, care a încetat din viață în noaptea de joi spre vineri, respectiv pe data de 27/28 septembrie, iar înmormântarea a avut loc Duminică 30 Septembrie, unde i-au adus un ultim omagiu alături de cei dragi ai lui domnul rector, decanii facultăților, profesori și personalul Universității.

În cele din urmă luni 1 Octombrie 2012 a avut loc mult așteptatul eveniment de începere a anului universitar, campusul Universității fiind plin de

proprii săi studenți dornici de acumularea unor noi cunoștințe.

În ce privește Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, există câteva noutăți, mai exact noua conducere a instituției care s-a schimbat în urma alegerilor academice din luna iulie.

Noul decan fiind Pr. prof. univ. dr. Dumitru Megheșan și prodecan Pr. lect. dr. Emil Cioară, cărora le urăm mult succes în noul an universitar.

Botiș Ovidiu Vlad

ANUNȚURI AMUZANTE

☺ Mașini uzate: De ce să te duci în altă parte ca să fii păcălit? Vino aici.

☺ Ești analfabet? Scrie-ne azi și te ajutăm pe gratis.

☺ Tânără doamnă, draguță, inteligentă, caracter, familie bună, dorește căsătorie cu domn bine situat care să aibă și autoturism. Ofertele se vor adresa subsemnatei, însoțite de fotografia autoturismului.

☺ Căutăm un om care să aibă grijă de un lot de vaci care nu fumează și nici nu bea.

☺ Vând mașină de cusut mâna și picior.

☺ Căutăm bărbat pentru lucru la fabrica de dinamită. Trebuie să fie dispus să călătorească.

☺ Se cer abilități de conducere: Vei avea responsabilitățile unui șef, însă bani ioc și respect deloc.

☺ Bune abilități de comunicare = Șefii comunică, tu ascuți, încerci să înțelegi ce vor să spună, apoi execuți și te rogi să fie bine

☺ Căutăm oameni cu experiență = Trebuie să ții locul a trei persoane care au plecat.

☺ Confectionăm poșete și genți și din pielea clientului.

☺ Nu servim în stare de ebrietate.

☺ Servim cu frișcă clientela bine bătută.

☺ La un concurs de animale, în cadrul unei sărbători agricole, s-a afișat programul:

• ora 10.00 - prezentarea invitaților

• ora 12.00 - prezentarea animalelor

• ora 14.00 - masa comună

☺ Vând pătuț copil făcut la comandă pentru pretențioși.

☺ Service auto. Ridicăm și livrăm mașina gratuit.

Dacă ne încerci odată, nu mai mergi în altă parte.

☺ Prajitor de pâine : un cadou apreciat de întreaga familie. Arde pâine automat.

☺ Confectionez cizme cu înlocuitori de calitate.

Ioana Filipciuc

CUM TRECE
SĂPTĂMÂNA
UNUI STUDENT?

M-AM TREZIT LUNI ȘI
M-AM GÂNDIT MARTI CĂ
MIERCURI MERG LA ORE
LA FACULTATE. DAR;
CÂND AM VĂZUT ȘOI CA
VINE VINERI, AM ZIS CE
CAUT SÂMBĂTA AICI CÂND
DUMINICA ESTE LIBER

Mihai Dem

Mihai Dem

Colectivul de Redacție

Redactor Șef: Țop Paul-Dan

Secretar de Redacție: Iștoc Daniel

Designer: Bronț Maria-Corina

Tehnoredactor: Țop Paul-Dan

Corectare: dr. Tomoioagă Anca

Responsabil de număr: Filipcic Ioana

Responsabili pe secții sau domenii

Teologie Biblică- Bențe Andrei

Teologie Sistematică- Ferteș Adrian

Teologie Istorie și Gândire Creștină- Țop Paul-Dan

Teologie Aplicată- Mance Ioan Claudiu

Patrologie și Literatură Post-patristică- Iștoc Daniel

Teologie Asistență Socială- Filipcic Ioana

Spiritualitate - Botiș Ovidiu Dan

Artă Creștină- Bronț Maria Corina

Referenți Științifici:

Pr.Lect.Univ.Dr. Viorel-Cristian Popa - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”

Diac.Asistent Univ.Dr. Florin Tomoioagă - Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”

E-mail: revistaprincipii@yahoo.com

Colaboratori:

Conf. univ. dr. Simona Trip – Prorector al Universității din Oradea

(Managementul Serviciilor Studentești și Sociale)

Prof. univ. dr. Agneta Marcu – Decan al Facultății de Arte din cadrul Universității din Oradea

Florin Milian – Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, anul I - Master

Mihai Dem – Facultatea de Teologie Ortodoxă „Episcop Dr. Vasile Coman”, anul IV - Licență

Clop Corneliu – drd. al Facultății de Limbi și literaturi străine, secția Studii literare și culturale,

Universitatea din București

ISSN 2285 - 0511